

**Дрогобицький державний педагогічний університет
імені Івана Франка
Факультет початкової освіти та мистецтва**

Л.Б. Колток

І.І. Садова

С.П. Гірняк

О.Е. Кравченко-Дзондза

**ПРАКТИКА
в системі професійної підготовки
вчителя початкової школи**

Навчально-методичні матеріали

Дрогобич, 2024

УДК 378.091.33-027.22:373.3(072)

П69

*Рекомендовано вченою радою Дрогобицького державного педагогічного
університету імені Івана Франка
(протокол 6 від 27 червня 2014 року)*

Рецензенти:

Микола ПАНТЮК, доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки та методики початкової освіти, проректор з наукової роботи Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка;

Тетяна НАДІМ'ЯНОВА, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка.

Відповідальна за випуск –

Лілія СТАХІВ, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та методики початкової освіти Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка.

Колток Л., Садова І., Гірняк С., Кравченко-Дзондз О. Практика в системі професійної підготовки вчителя початкової школи Дрогобич : Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, 2024. 148 с.

У посібнику подано програми пропедевтичної, навчально-педагогічної та виробничої (педагогічної) практик, методичні рекомендації, які сприятимуть ефективній організації та проведенню практик студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти та другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 013 Початкова освіта.

© Колток Л., Садова І., Гірняк С.,
Кравченко-Дзондза О.

ЗМІСТ

Передмова.....	6

РОЗДІЛ I

Зміст пропедевтичної практики для підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 013 Початкова освіта

1.1.	Зміст пропедевтичної практики підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.....	8
1.2.	План пропедевтичної практики для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти II курс, IV семестр.....	11
1.3.	План пропедевтичної практики для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти III курс, V семестр.....	13

Зміст навчально-педагогічної практики для підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 013 Початкова освіта

1.4.	Зміст навчально-педагогічної практики підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.....	15
1.5.	План навчально-педагогічної практики для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти III курс, VI семестр.....	19
1.6.	План навчально-педагогічної практики для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти IV курс, VII семестр.....	21

Зміст виробничої (педагогічної) практики для підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 013 Початкова освіта

1.7.	Зміст виробничої (педагогічної) практики підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.....	23

Зміст виробничої (педагогічної) практики для підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 013 Початкова освіта

1.8.	Зміст виробничої (педагогічної) практики підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти у закладах середньої освіти	31
1.9.	Зміст виробничої (педагогічної) практики підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти у закладах фахової передвищої, вищої освіти	38
1.10.	Обов'язки студента під час виробничої (педагогічної) практики.....	45

РОЗДІЛ II

Особливості організації практик спеціальності 013 Початкова освіта

на факультеті початкової освіти та мистецтва

2.1.	Освітня робота студентів-практикантів під час проходження виробничої (педагогічної) практики у закладах середньої освіти.....	48
2.2.	Зміст роботи керівника та методистів практик.....	50
2.3.	Права та обов'язки студента-практиканта.....	52
2.4.	Методичні рекомендації щодо проходження практик.....	53
2.5.	Форми та методи контролю проходження практик.....	55
2.6.	Критерії оцінювання знань, умінь і навичок студентів-практикантів.....	56

РОЗДІЛ III

Інструкції щодо виконання окремих завдань виробничої (педагогічної) практики

Схема аналізу уроку	60
Завдання для проведення аналізу окремих елементів уроку.....	63
Типова схема аналізу уроку.....	66
Критерії оцінювання уроку.....	68
Схема аналізу виховного заходу.....	70
Схема конспекту виховного заходу.....	70
Схема аналізу позакласного заходу.....	71
Орієнтовний план вивчення досвіду вчителя.....	71
Етапи проведення педагогічного дослідження та вивчення педагогічних явищ	72
Література.....	74
Додатки.....	85

*Учителю, будь сонцем,
що випромінює людське тепло,
і будь благодатним ґрунтом
для розвитку людських почуттів;
сій знання не лише в пам'яті й
свідомості твоїх учнів,
а передусім у їхніх душах і серцях.*

Ш. Амонашвілі

Перший учитель...

*У кожної людини він, – як початок шляху,
як перший відбиток у дитячій душі.*

*Нехай час обдарує тебе іншими,
більш цікавими і значнішими вчителями,
але він назавжди лишиться тим маленьким
далеким вогником, що посвітив тобі на початку шляху.*

С. Титов

*Якщо ви маєте яблуко і я маю яблуко, і ми обмінємося цими яблуками,
то у вас і в мене залишиться по одному яблуку. А якщо ви маєте ідею і я маю
ідею, і ми обмінємося цими ідеями, то у кожного буде по дві ідеї.*

(Б. Шоу)

ПЕРЕДМОВА

У непростих соціально-економічних умовах система освіти України продовжує реформуватися й адаптуватися до сучасних вимог суспільства, її вдосконалення відбувається з урахуванням вітчизняного і зарубіжного досвіду, надбань кращих учительських колективів, результатів педагогічних експериментів, що цілком відповідає міжнародним тенденціям розвитку освіти і сприяє інтеграції в європейський і світовий освітянський простори, – зауважує С. Максимюк.

Оскільки усі перетворення, що відбуваються в суспільстві загалом, та в одній з найскладніших і людиномістких із них – у сфері освіти, зокрема, зосереджуються на особистості – головній дійовій особі та суб'єктові суспільно-історичного процесу.

Ось чому підготовка сучасного вчителя визначає не тільки обсяг знань майбутнього фахівця, а й певним чином детермінує його особистісні якості, світоглядні й поведінкові пріоритети. Причому гармонійне поєднання професійних знань з особистісними якостями є наріжним каменем цього процесу, сприяє розвитку студента – майбутнього вчителя як цілісної особистості, здатної до постійного самооновлення та самореалізації.

У цьому контексті в підготовці сьогоденного студента закладу вищої освіти до майбутньої професійної діяльності актуалізується важливість такого чинника, як позитивне ставлення до обраної професії, стимулювання мотивації до творчої, дослідницької праці. Саме творчість є тим засобом, що забезпечує не тільки набуття майбутніми вчителями ґрунтовних знань, а й формування у них мобільності – важливої особистісної характеристики, завдяки якій молода людина підноситься на якісно новий рівень саморозвитку, самореалізації як у професійній діяльності, так і у взаєминах на мікро- та макрорівнях.

У сучасних умовах особлива роль належить підготовці студентської молоді, зокрема майбутніх учителів, які мають бути не лише носіями певних ідей, цінностей, поглядів, а й своєрідними їх «трансформаторами». Це підвищує увагу

як до професійно-педагогічних, так і до особистісних якостей студентів, їхньої оперативності в інтелектуальній сфері, а тому вимагає від сучасного студента саморозвитку й самореалізації, зокрема у професійній діяльності.

У змісті Закону України «Про загальну середню освіту», Закону України «Про вищу освіту» та «Державному стандарті вищої освіти» акцентується увага на вирішальній ролі вчителя у здійсненні завдань реформування сучасної національної системи освіти. Його підготовка визнана справою державної ваги, оскільки від професійної майстерності, ерудиції та культури вчителя значною мірою залежить ефективність усієї навчально-виховної роботи.

В умовах перебудови національної школи особливого значення набувають проблеми озброєння майбутніх учителів передовим педагогічним досвідом, посилення їхньої практичної підготовки до роботи в школі. Це визначає вагомість у професійній підготовці майбутніх учителів початкових класів педагогічної практики, у ході якої вони мають можливість набувати умінь застосовувати теоретичні знання з педагогіки, психології та методики викладання дисциплін початкової ланки освіти безпосередньо в навчально-виховній роботі з молодшими школярами, проходити адаптацію до здійснення функцій вчителя, класного керівника, вихователя в умовах загальноосвітньої школи.

Ми живемо у період освоєння й активного впровадження інноваційних технологій, саме тому майбутній учитель початкових класів повинен усвідомлювати новизну нетрадиційного підходу до структурування навчально-виховного процесу, вміти і прагнути творчо вирішувати різноманітні педагогічні ситуації, здійснювати особистісно орієнтований підхід до кожного учня.

У пропонованих методичних рекомендаціях розкрито зміст і завдання пропедевтичної, навчально-педагогічної та виробничої (педагогічної практик, вміщено зразки звітних документів й інші матеріали, які допоможуть студентам-практикантам підготуватися до проходження практик, правильно оформити необхідну документацію, знати свої права й обов'язки.

РОЗДІЛ І.

Зміст пропедевтичної практики для підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 013 Початкова освіта

1.1. Зміст пропедевтичної практики підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Пропедевтична практика проводиться в різних типах шкіл, які відповідають вимогам програми практики, мають необхідну навчально-матеріальну та методичну базу і кваліфіковані педагогічні кадри.

Студенти проходять пропедевтичну практику у базових школах міста Дрогобича та Дрогобицького району.

Мета пропедевтичної практики: закріплення та поглиблення теоретичних знань, отриманих студентами в процесі вивчення дисциплін професійної підготовки, формування професійних компетенцій майбутніх учителів початкової школи, розвитку внутрішньої установки на педагогічну професію (розвиток педагогічної позиції).

Завдання пропедевтичної практики:

- ознайомитися з освітнім процесом початкової школи;
- поглибити і закріпити теоретичні знання з дисциплін професійної підготовки;
- здійснювати спостереження за педагогічним процесом;
- розвивати вміння аналізу уроків, навчальних занять, виховних заходів;
- розвивати стійкий інтерес до професії вчителя, потреби в педагогічній самоосвіті;

- формувати професійно-значущі якості особистості вчителя початкової школи;
- сприяти виробленню оптимістичної професійної позиції та прагненню до професійного самовдосконалення й розвитку професійної компетентності.

Організація роботи студентів

Перед початком пропедевтичної практики проводиться настановча конференція, на якій студентів ознайомлюють зі змістом, завданнями, організацією практики.

Упродовж пропедевтичної практики роботу студентів-практикантів моніторять групові керівники, з числа методистів випускових кафедр факультету.

Після закінчення пропедевтичної практики проводиться підсумкова конференція, на якій студенти презентують результати практики у вигляді фото та відео звітів, підводяться підсумки, аналізуються результати, обговорюються проблеми практики.

Оцінювання діяльності студента під час проходження пропедевтичної практики здійснюється за такими критеріями:

- активність, творчість, якість виконання роботи;
- результати аналізу освітнього процесу;
- результати аналізу роботи вчителів;
- якщо студент не з'явився на пропедевтичну практику без поважних причин (5 і більше разів), то він не може претендувати на оцінку результатів його діяльності під час практики 75 балів і вище.

Загальні вимоги до студентів під час проходження пропедевтичної практики:

- виконувати передбачені програмою практики завдання теоретичного та практичного характеру;
- вести облік виконаної роботи у щоденнику пропедевтичної практики;
- спостерігати за освітнім процесом початкової школи;
- підготувати звіт про виконану роботу.

Обов'язки керівника пропедевтичної практики:

- організація, безпосереднє керівництво і контроль за роботою студентів-практикантів;
- організація спостереження і проведення аналізу педагогічного процесу, актуалізація теоретичних знань студентів, відповідно до тем пропедевтичної практики, консультація студентів з питань розробки індивідуальних завдань, спрямування роботи студентів у період практики і її контроль;
- підбиття підсумків практики: перевірка і аналіз звітної документації.

Після проходження пропедевтичної практики студенти повинні виявити рівень оволодіння такими професійними педагогічними вміннями:

1. Вивчати шкільну документацію: план роботи школи, , особові справи учнів, щоденники, класні електронні журнали.
2. Проводити психолого-педагогічні спостереження за учнями класу: виявляти їхні вікові, індивідуальні особливості, рівень психофізичного розвитку, вихованості; умови життя та виховання.
3. Проводити аналіз та узагальнення педагогічного досвіду вчителів школи.
4. Виготовляти дидактичний матеріал, наочність.
5. Організовувати колектив класу для проведення суспільно-корисної роботи, правильно розподіляючи роботу серед нього з урахуванням індивідуальних інтересів і потреб, педагогічних і санітарно-гігієнічних вимог.
6. Здійснювати психолого-педагогічний і методичний аналіз уроку, навчального заняття, виховного заходу, вести педагогічний щоденник.
7. Навчитися застосовувати різноманітні (традиційні і нові) види й форми позакласної виховної роботи з учнями з метою реалізації змісту національного виховання.
8. Навчитися вести планомірну педагогічну роботу з батьками й особами, які їх замінюють, з метою підвищення їхньої педагогічної культури й налагодження взаємодії школи та сім'ї у справі навчання та виховання майбутніх громадян України.

1.2. План пропедевтичної практики
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
II курс, IV семестр

Студенти II курсу пропедевтичну практику проходять у 1–2 класах, де знайомляться з системою освітньої, позакласної роботи початкової школи загалом, з порядком ведення шкільної документації (календарним плануванням уроків у початкових класах; матеріальним обладнанням класної кімнати, класного журналу, особових справ, планів позакласної виховної роботи, групи продовженого дня, щоденників та ін.); спостерігають за освітнім процесом.

Зміст практики
Ознайомлення з типовими освітніми програмами, документацією вчителя (календарне планування, класні журнали (електронні журнали), поурочні плани-конспекти, особові справи учнів, портфоліо учнів).
Ознайомлення з матеріальним обладнанням класної кімнати; наповненням осередків класу згідно з вимогами НУШ.
Спостереження за організацією освітнього процесу у початковій школі. Складання аналізу відвіданих уроків.
Визначення рівня сформованості, вміння організувати своє робоче місце у 1–2 класах початкової школи.
Аналіз роботи вчителя, асистента. Аналіз індивідуальної програми розвитку учня з особливими освітніми потребами.
Ознайомлення студентів із заповненням журналу, щоденника. Ознайомлення із особливостями заповнення електронного класного журналу.
Ознайомлення з навчально-методичним забезпеченням початкової школи.
Ознайомлення з роботою групи продовженого дня, планом роботи групи продовженого дня.

Перелік звітної документації, яку повинні підготувати студенти II курсу після закінченню пропедевтичної практики

Основними звітними документами з пропедевтичної практики є:

- *Щоденник педагогічних спостережень* – зошит, у який студент має занотовувати усю інформацію про свою діяльність. У щоденник мають бути занесені аналізи відвіданих уроків та інші види робіт. Записи повинні робитися щоденно, бути обґрунтованими і розгорнутими.
- *Звіт студента-практиканта*. Стисле повідомлення про виконану роботу за період практики. Оформлюється на аркуші паперу форматом А-4 друкованим текстом, підписується студентом, керівником практики.
- *Творче індивідуальне завдання (розробка дидактичного матеріалу до проведення уроків (за вибором студента))*.

Контроль та оцінювання практичних умінь і навичок студентів II курсу

Результатом походження пропедевтичної практики студентами II курсу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти є не диференційований залік, що виставляється у кінці IV семестру на підсумковій конференції.

Загальна оцінка з пропедевтичної практики є сумарною оцінкою за видами її діяльності. Якщо один з видів діяльності оцінено в 0 балів, то й загальна оцінка з практики виставляється – 0 балів.

Загальна оцінка з пропедевтичної практики в балах в залікову відомість і залікову книжку заноситься методистом від кафедри з фаху.

**1.3. План пропедевтичної практики
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
III курс, V семестр**

Студенти III курсу пропедевтичну практику проходять у 3–4-х класах. Спостерігають за освітнім процесом, відвідують батьківські лекторії, тренінги, виховні заходи, ранки, свята.

Зміст практики
Вдосконалення умінь та навичок спостереження за освітнім процесом у 3–4-х класах і аналіз його результатів.
Відвідування уроків, навчальних занять у 3–4-х класах, ознайомлення з методикою їх викладання, а також з особливостями спілкування, взаємодією та співпрацею учителя з учнями під час уроку (навчального заняття).
Розробка аналізу уроків, навчальних занять, занять для дитини з ООП за ІІІР, заняття групи продовженого дня.
Аналіз роботи вчителя-асистента. Аналіз індивідуальної програми розвитку учня з особливими освітніми потребами.
Вміння працювати з типовими освітніми програмами, підручниками, посібниками, методичною літературою.
Виготовлення наочних посібників, роздаткового матеріалу.
Розробка індивідуального творчого завдання (лепбук).

Перелік звітної документації, яку повинні підготувати студенти III курсу після закінчення пропедевтичної практики

Основними звітними документами з пропедевтичної практики є:

- *Щоденник педагогічних спостережень* – зошит, у який студент має занотовувати усю інформацію про свою діяльність. У щоденник мають бути занесені аналізи відвіданих уроків та виховних заходів та інші види робіт. Записи повинні робитися щоденно, бути обґрунтованими і розгорнутими.

- *Звіт студента-практиканта.* Стисле повідомлення про виконану студентом роботу за період практики. Оформлюється на аркуші паперу форматом А-4 друкованим текстом, підписується студентом, керівником практики.

- *Дидактичний аналіз 3 уроків* (Українська мова, Математика, «Я досліджую світ»).

- *Дидактичний аналіз виховного заходу.*

- *Творче індивідуальне завдання (виготовлення лепбуку).*

Контроль та оцінювання практичних умінь і навичок студентів III курсу.

Результатом походження пропедевтичної практики студентами III курсу є не диференційований залік, що виставляється у кінці V семестру на підсумковій конференції.

Загальна оцінка з пропедевтичної практики є сумарною оцінкою за видами її діяльності. Якщо один з видів діяльності оцінено в 0 балів, то й загальна оцінка з практики виставляється – 0 балів.

Загальна оцінка з пропедевтичної практики в балах в залікову відомість і залікову книжку заноситься методистом від кафедри з фаху.

Зміст навчально-педагогічної практики для підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 013 Початкова освіта

1.4. Зміст навчально-педагогічної практики підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Мета: закріплення та поглиблення теоретичних знань, отриманих студентами в процесі вивчення дисциплін професійної підготовки; вироблення у студентів професійних умінь і навичок організації освітнього процесу в початковій школі; формування особистісної готовності до виконання обов'язків вчителя початкових класів.

Завдання навчально-педагогічної практики:

- виховання особистісно-мотиваційної готовності студентів до виконання обов'язків вчителя початкових класів;
- формування вмінь і навичок спостерігати за освітнім процесом та аналізувати його результати;
- вивчення змісту і системи планування діяльності вчителя початкових класів в загальноосвітньому навчальному закладі;
- вироблення практичних професійних вмінь і навичок організації та здійснення педагогічної діяльності вчителя;
- навчання студентів творчому застосуванню на практиці знань, отриманих у процесі вивчення психолого-педагогічних дисциплін і фахових методик;
- освоєння студентами методів, прийомів і засобів організації навчально-виховної діяльності у початкових класах, а також навичками керівництва пізнавальною діяльністю учнів відповідно до їх вікових та індивідуальних особливостей.

Обов'язки керівника навчально-педагогічної практики:

- організація, безпосереднє керівництво і контроль за роботою студентів-практикантів;

- організація спостереження і проведення аналізу педагогічного процесу, актуалізація теоретичних знань студентів, відповідно до тем навчально-педагогічної практики, консультування студентів із питань розробки практичних завдань, координація діяльності студентів у період практики та її контроль;
- підбиття підсумків практики: перевірка й аналіз звітної документації студентів.

До змісту діяльності здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти на період навчально-педагогічної практики входить:

- формування умінь і навичок спостереження за освітнім процесом та аналіз його результатів;
- ознайомлення практикантів із системою планування педагогічної діяльності вчителя початкових класів;
- оволодіння здобувачами освіти методами, прийомами і засобами проведення уроків, занять;
- формування професійних умінь і навичок організації та здійснення навчальної діяльності учнів;
- оволодіння навичками керівництва пізнавальною діяльністю учнів відповідно до їх вікових та індивідуальних особливостей;
- впровадження у практичну діяльність знань, отриманих у процесі вивчення психолого-педагогічних дисциплін і фахових методик;
- ознайомлення з особливостями організації навчальної взаємодії учнів з об'єктами шкільного освітнього середовища;
- вивчення дидактичних моделей організаційних форм компетентісно орієнтованого навчання;
- формування особистісно-мотиваційної готовності студентів до професійної діяльності.

Організація роботи студентів

Перед початком навчально-педагогічної практики проводиться інструктивна нарада, на якій студентів ознайомлюють зі змістом, завданнями, організацією практики.

Навчально-педагогічна практика (спостереження та пробні уроки у початкових класах) проходить у різних класах початкової школи згідно складеного розкладу уроків (графіку), в якому визначено дату проведення уроку, навчальний предмет, клас, порядок проведення, прізвище студента.

Для проведення пробних уроків група студентів-практикантів поділяється на підгрупи (по 2–3 студенти в кожній).

Керівництво навчально-педагогічною практикою здійснюється викладачами випускових кафедр.

У процесі проходження практики студенти повинні виконати такі види діяльності в початкових класах:

1. Ознайомлення з організацією освітнього процесу у початковій школі, з досвідом педагогічної діяльності учителів.
2. Написання конспектів пробних уроків і позакласних занять.
3. Проведення пробних уроків і позакласних занять.
4. Аналіз пробних уроків, занять практикантів підгрупи.
5. Ведення документації практики.
6. Виготовлення наочності, дидактичного матеріалу.
7. Вивчення вікових та індивідуальних особливостей учнів класу.

Студенти у процесі практики проводять пробні уроки в різних класах початкової школи, з усіх навчальних предметів, з яких у процесі теоретичної підготовки були прослухані відповідні методики навчання.

Студент повинен регулярно відвідувати уроки і заняття практикантів групи, вести запис своїх спостережень у щоденнику, а також брати активну участь в обговоренні та аналізі проведеного ним уроку та уроків і занять інших студентів групи.

Підсумкова оцінка з навчально-педагогічної практики ставиться на підставі виконаних видів роботи в чітко встановлений термін.

У ході проведення пробних уроків студентів необхідно виконати завдання на спостереження й аналізу уроку:

– у щоденниках вести запис динаміки уроку відповідно до теми та мети;

– аналіз уроку рекомендується проводити за однією із обраних схем.

Студент повинен дотримуватись правил внутрішнього розпорядку ЗЗСО, виконувати розпорядження директора, працівників відділу освіти, інших осіб, які мають право інспектувати ЗЗСО. Однак насамперед має виконувати вказівки та розпорядження керівника практики і вчителя класу (класного керівника), без погодження з ними він не може бути залучений до видів діяльності, не передбачених програмою практики.

Студент також зобов'язаний вчасно заповнювати щоденник навчально-педагогічної практики. Саме він є основною формою поточного звіту студента-практиканта. Після завершення практики щоденник додається до звітної документації.

Наприкінці практики студенти оформлюють звітну документацію, беруть участь у конференції, присвяченій обговоренню підсумків навчально-педагогічної практики, де презентують звіт про свою роботу.

Оцінювання діяльності студента під час проходження навчально-педагогічної практики здійснюється за такими критеріями:

– активність, творчість, якість виконання запланованих видів роботи;

– результати аналізу освітнього процесу;

– результати аналізу педагогічної діяльності вчителів;

– якщо студент не з'явився на навчально-педагогічну практику без поважних причин (5 і більше разів), то він не може претендувати на оцінювання результатів його діяльності під час практики 75 балів і вище.

1.5. План навчально-педагогічної практики
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
III курс, VI семестр

Студенти III курсу навчально-педагогічну практику проходять у 1–2-х класах, де спостерігають за освітнім процесом; аналізують уроки вчителів та своїх колег; проводять пробні уроки та виховні заходи; розробляють дидактичне забезпечення.

Зміст практики
Участь у настановчій та підсумковій конференціях.   Ознайомлення зі структурою та діяльністю загальноосвітнього закладу, навчально-методичною роботою у початкових класах.   Відвідування уроків учителів початкових класів з метою аналізу їх педагогічного досвіду.   Ознайомлення із Державним стандартом початкової освіти.   Опрацювання типових освітніх програм та навчальних планів загальноосвітньої школи.   Ознайомлення з графіком освітнього процесу, розкладом занять.   Співпраця студентів із викладачем та учителями під час підготовки та обговорення занять.
Спостереження за освітнім процесом на уроках (1–2 класи) та ознайомлення з педагогічною діяльністю класоводів, особливостями проведення навчальних занять із різних предметів. Звіт.   Вивчення та аналіз навчально-методичних матеріалів вчителів початкових класів. Вибір методів, прийомів та форм освітньої роботи.   Розробка розгорнутих планів-конспектів та проведення уроків у одному з початкових класів згідно розкладу (1–2 класи).   Серед проведених уроків – 5 залікових, відповідно до освітніх галузей та навчального плану закладу.   <i>Освітні галузі:</i> <i>природнича, соціальна і здоров'язбережувальна, громадянська та історична, технологічна, мистецька (3 уроки); фізкультурна – 2 уроки.</i>   Виготовлення наочності до уроків. Відвідування та аналіз уроків колег.
Організація та проведення виховного заходу. Відвідування та аналіз виховного заходу свого колеги. Проведення індивідуальної виховної роботи з учнями.
Виступ із презентацією результатів освітньої діяльності та участь в обговоренні результатів спостережень та проведення пробних уроків на підсумковій конференції.

**Перелік звітної документації, яку повинні підготувати студенти
III курсу після закінчення навчально-педагогічної практики**

***Основними звітними документами
з навчально-педагогічної практики є:***

- Щоденник педагогічних спостережень – зошит, у який студент має занотовувати усю інформацію про свою діяльність. У щоденнику має бути аналіз відвіданих уроків, самоаналіз проведених уроків, звіт студента-практиканта (стисле повідомлення про виконану студентом роботу за період практики. Підписується студентом і керівником практики).
- Конспекти проведених пробних занять, виховного заходу (з наочним матеріалом).
- Підготовка презентації за результатами освітньої діяльності.
- Творче індивідуальне завдання (розробка дидактичного матеріалу до проведених уроків (на вибір студента).
- Сертифікат (20 годин), що засвідчує проходження студентом онлайн-курсів (тема курсів на вибір студента).

**Контроль та оцінювання практичних умінь і навичок
студентів III курсу.**

Результатом проходження навчально-педагогічної практики студентами III курсу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти є диференційований залік, що виставляється у кінці VI семестру на підсумковій конференції.

Загальна оцінка з навчально-педагогічної практики є сумарною оцінкою за видами її діяльності. Якщо один з видів діяльності оцінено в 0 балів, то й загальна оцінка з практики виставляється – 0 балів.

Загальна оцінка з навчально-педагогічної практики в балах в залікову відомість і залікову книжку заноситься і підписується методистом від кафедри.

**1.6. План навчально-педагогічної практики
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
IV курс, VII семестр**

Студенти IV курсу навчально-педагогічну практику проходять у 3–4-х класах, де спостерігають за освітнім процесом, аналізують уроки вчителів та колег, проводять пробні уроки і виховні заходи, розробляють дидактичне забезпечення.

Зміст практики
Участь у настановчій та підсумковій конференціях. Ознайомлення зі структурою та діяльністю загальноосвітнього закладу, навчально-методичною роботою у початкових класах. Відвідування уроків і позакласних занять учителів початкових класів. Ознайомлення із Державним стандартом початкової освіти. Опрацювання типових освітніх програм та навчальних планів загальноосвітньої школи. Ознайомлення з графіком освітнього процесу, розкладом занять. Співпраця студентів із викладачем та учителями під час підготовки та обговорення занять
Спостереження за освітнім процесом на уроках (3–4 класи) та ознайомлення з методикою роботи класоводів, особливостями проведення навчальних занять з різних предметів. Звіт. Аналіз навчально-методичних матеріалів вчителів початкових класів. Вибір методів, прийомів та форм освітньої роботи. Розробка розгорнутих планів-конспектів та проведення уроків в одному з початкових класів згідно із розкладом (3–4 класи). Серед проведених уроків – 7 залікових, відповідно до освітніх галузей та навчального плану закладу.   <i>Освітні галузі:</i> мовно-літературна – 2 уроки; математична – 1 урок; природнича; соціальна і здоров'язбережувальна; громадянська та історична – 2 уроки; технологічна; інформативна; мистецька; фізкультурна – 2 уроки.   Виготовлення наочних засобів навчання до уроків. Відвідування та аналіз уроків колег.
Організація та проведення виховного заходу в класі. Відвідування та аналіз виховного заходу колеги. Проведення індивідуальної виховної роботи з учнями.
Презентація результатів освітньої діяльності та участь в обговоренні результатів спостережень і проведення пробних уроків на підсумковій конференції.

Перелік звітної документації, яку повинні підготувати студенти

IV курсу по закінченню навчально-педагогічної практики

Основними звітними документами з навчально-педагогічної практики є:

- *Щоденник педагогічних спостережень* – зошит, у який студент має занотовувати усю інформацію про свою діяльність. У щоденнику має бути аналіз відвіданих уроків, самоаналіз проведених уроків, звіт студента-практиканта (стисле повідомлення про виконану студентом роботу за період практики. Підписується студентом і керівником практики).

- *Конспекти проведених пробних уроків*, виховного заходу (з наочним матеріалом).

- Підготовка презентацій за результатами освітньої діяльності.

- Сертифікат (30 годин), що засвідчує проходження студентом онлайн-курсів (тема курсів на вибір студента).

- *Творче індивідуальне завдання* (розробка дидактичного матеріалу до проведення уроків (за вибором студента).

Контроль та оцінювання практичних умінь і навичок студентів IV курсу

Результатом проходження навчально-педагогічної практики студентами IV курсу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти є диференційований залік, що виставляється у кінці VII семестру на підсумковій конференції.

Загальна оцінка з навчально-педагогічної практики є сумарною за видами діяльності. Якщо один з видів діяльності оцінено в 0 балів, то й загальна оцінка – 0.

Загальна оцінка з навчально-педагогічної практики в балах в залікову відомість і залікову книжку заноситься і підписується методистом від кафедри.

Зміст виробничої (педагогічної) практики для підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 013 Початкова освіта на факультеті початкової освіти та мистецтва

1.7. Зміст виробничої (педагогічної) практики підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Виробнича (педагогічна) практика в рамках професійної підготовки у закладі вищої освіти володіє великим потенціалом для формування майбутнього вчителя, забезпечує з'єднання теоретичного навчання з практичною роботою в школі. Під час проходження практики студенти підвищують рівень самоосвіти і самовиховання, ступінь професійної підготовленості; синтезують педагогічне знання з практичною діяльністю. Саме у процесі виробничої (педагогічної) практики відбувається найбільш інтенсивний розвиток особистісних якостей студентів, виявляється критичне й осмислене ставлення до дисциплін, що вивчаються.

Виробнича (педагогічна) практика є складовою частиною освітнього процесу та важливою ланкою в системі підготовки вчителя початкової школи.

Виробнича (педагогічна) практика – вид діяльності студентів, спрямований на практичну підготовку майбутнього вчителя. Значущість її в тому, що вона максимально ідентифікується з майбутніми професійними завданнями. Студенти у процесі практики виконують різноманітні функції (навчальну, виховну, розвивальну), включаючись у різні форми взаємин з учнями, батьками, вчителями, представниками адміністрації школи. По суті, це відтворює роботу вчителя.

Мета виробничої (педагогічної) практики – вироблення і вдосконалення практичних вмінь та навичок, які необхідні майбутньому вчителю при організації освітньої роботи з дітьми та учнями.

Основними завданнями виробничої (педагогічної) практики майбутніх учителів початкових класів є:

- ознайомитися з основними напрямками та змістом педагогічної діяльності;
- проаналізувати навчальні програми і підручники із фахових методик початкової школи;
- планувати власну освітню і методичну роботу на період практики;
- опанувати загальними прийомами роботи з дітьми молодшого шкільного віку, використовувати індивідуальний підхід у роботі з ними;
- формувати уміння і навички розв'язання типових соціально-педагогічних ситуацій, які виникають у роботі з учнями;
- розвивати уміння самостійно використовувати теоретико-методичні знання у освітній практиці;
- аналізувати результати педагогічної діяльності;
- проєктувати розвивальне освітнє середовище у початковій школі;
- використовувати інноваційні педагогічні технології у практичній діяльності;
- виконувати функції класного керівника;
- брати участь у проведенні батьківських зборів, конференцій, лекторіїв, консультування батьків щодо підвищення рівня їхньої педагогічної культури, діагностування рівня вихованості дитини;
- налагоджувати суб'єкт-суб'єктну взаємодію з учнями початкових класів, їхніми батьками, колегами;
- планувати методичну і науково-дослідницьку діяльність щоденника практики та іншої документації;
- вивчити кращий досвід роботи педагогів школи;
- брати участь у засіданнях ради школи, методичних об'єднаннях класних керівників і предметних комісій.

Студенти четвертого курсу денної форми навчання першого (бакалаврського) рівня вищої освіти проходять виробничу (педагогічну) практику у 8 семестрі протягом 6 тижнів.

На заочній формі навчання студенти четвертого курсу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти проходять виробничу (педагогічну) практику у 8 семестрі впродовж 6 тижнів; студенти другого курсу (на основі ОКР «Молодший спеціаліст») проходять виробничу (педагогічну) практику в 3 семестрі протягом 6 тижнів.

Від проходження виробничої (педагогічної) практики звільняються студенти заочної форми навчання, які працюють вчителями початкових класів у початковій школі і мають відповідний запис про це у трудовій книжці.

Виробнича (педагогічна) практика проводиться в різних типах шкіл: загальноосвітні школи, навчально-виховні комплекси, які відповідають вимогам програми практики, мають необхідну навчально-матеріальну та методичну базу і кваліфіковані педагогічні кадри.

Студенти проходять практику в базових школах, за місцем проживання або працевлаштування. Студенти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної та заочної форм навчання виробничу (педагогічну) практику проходять у 2–4-х класах, в яких виконують як функції вчителя початкових класів, так і класного керівника.

План виробничої (педагогічної) практики здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти:

I. Організаційне заняття.

Ознайомлення студентів із завданнями та змістом виробничої (педагогічної) практики. Обговорення змісту й організаційного плану роботи.

II. Розподіл практикантів за школами та робочими групами.

Ознайомлення з методикою майбутньої роботи, порядком ведення робочих зошитів практики, спостережень і нотаток, збору й обробки матеріалів.

III. Зміст навчальної роботи

1. Ознайомитися із:

– місцем проходження практики (школою, її історією, традиціями, освітніми та виховними функціями);

- системою освітньої, позакласної та позашкільної роботи основної школи, порядком ведення шкільної документації (з бесіди директора школи чи заступників директора з навчальної і виховної роботи);

- документацією школи (календарним плануванням уроків у початкових класах; матеріальним обладнанням класної кімнати; оформлення та ведення класного журналу, особових справ, планів позакласної виховної роботи, групи продовженого дня, щоденників, протоколів та ін.);

- специфікою методики роботи вчителів початкових класів (2–4 кл.);

- роботою методичного кабінету початкової ланки освіти та змістом роботи методичних об'єднань вчителів початкових класів;

- особливостями позакласної роботи.

2. Вивчити:

- зміст календарних і тематичних планів уроків вчителя початкових класів, плану його позакласної роботи;

- анатомо-фізіологічні, психологічні й індивідуальні особливості класного колективу, зокрема педагогічно занедбаних учнів і тих, хто має високий рівень знань, умінь і навичок;

- досвід роботи вчителів з теми, яка розробляється в курсовій роботі з фахових методик.

3. Формувати навички й уміння майбутньої педагогічної діяльності:

- планування освітнього процесу та проведення уроків з різних навчальних дисциплін;

- відвідування та наступний аналіз уроків і позакласних заходів;

- підготовка і проведення не менше 20 уроків з різних дисциплін у закріпленому класі;

- підготовка і проведення уроків із додаткової спеціалізації ;

- підготовка дидактичного матеріалу до уроків;

- проведення психолого-педагогічних спостережень;

- проведення індивідуальних бесід з учнями;

- участь у батьківських зборах;

– участь у роботі методичних об'єднань учителів початкових класів, семінарах, засіданнях педагогічної ради школи, в підсумкових конференціях з виробничої (педагогічної) практики.

4. Зміст позакласної роботи:

– ознайомитися зі змістом та особливостями позакласної роботи в закріпленому і паралельних класах (планування, методика, особливості педагогічної майстерності вчителів);

– опанувати знаннями та вміннями з питань підготовки та проведення позакласної роботи: вечорів (ранків), бесід, диспутів, екскурсій; газет та ін., а отже спільно з учителем підготувати виховний захід: *українознавчого спрямування* («Роде мій красний», «Верба та калина – символи України» тощо); *пізнавального змісту* (КВК , «Поле чудес» та ін.); *рухливі ігри та розваги* («Козацькі забави», «Конкурс спритних і сміливих» та ін.) – в класі, у групі продовженого дня;

– провести виховну годину;

– здійснювати контроль за поведінкою та спілкуванням учнів;

– проводити індивідуальні бесіди з учнями;

– виконувати індивідуальні творчі завдання;

– збирати матеріал для психолого-педагогічної характеристики учня;

– пройти навчання на освітніх платформах і отримати сертифікат (40 годин), що засвідчує проходження студентом онлайн-курсів (тема курсів на вибір студента).

IV. Перевірка робочих зошитів педагогічної практики та напрацьованих матеріалів.

V. Підсумкова конференція.

У процесі виробничої (педагогічної) практики студенти залучаються до виконання таких видів діяльності:

- знайомляться з організацією освітнього процесу в класі, з роботою вчителів;

- вивчають методичну базу класу, школи, технічні та наочні засоби, календарно-тематичні, поурочні плани та конспекти уроків учителів;

- спостерігають за освітнім процесом у початковій школі;

- проводять фрагменти уроків з різних дисциплін та ранкові зустрічі, здійснюють їх самоаналіз;

- проводять уроки й заняття з різних дисциплін (як основної кваліфікації, так і додаткової спеціалізації), здійснюють їх самоаналіз;

- проводять виховні заходи, здійснюють їх самоаналіз;

У процесі педагогічної практики формуються такі професійно-педагогічні уміння навички студентів:

- спостерігати, аналізувати досвід учителів школи;

- проявляти самостійність, творчість при підготовці до уроків, позакласних занять;

- самостійно готувати і проводити освітню роботу з молодшими школярами на основі використання інноваційних педагогічних технологій;

- визначати мету, завдання уроку, заняття та відповідно до них обирати зміст, методи, форми, інноваційні технології організації навчання і виховання молодших школярів;

- досягати свідомого засвоєння дітьми навчального матеріалу, формувати інтерес до навчання, розвивати логічне мислення, мовлення, увагу, уяву, пам'ять, здібності та нахили;

- виготовляти та використовувати наочність і дидактичний матеріал до уроків і занять;

- визначати ефективність навчально-виховної роботи, здійснювати її корекцію;

- вивчати і враховувати вікові та індивідуальні особливості дітей, проектувати їх розвиток;

- взаємодіяти з батьками дітей;

- налагоджувати правильні взаємовідносини з учнями, батьками, педагогічним колективом.

Форма звітності для студентів денної форми навчання

Практика вважається пройденою, якщо студент-практикант у шестиденний термін після її завершення подав методисту:

1. Робочий зошит студента-практиканта зі звітом, оцінками-відгуками вчителя початкових класів, методистів.
2. Чотири поширені конспекти уроків (Українська мова, Літературне читання, Математика та інших навчальних дисциплін).
3. Поширений конспект уроку (з додаткової спеціалізації).
4. План-конспект одного виховного заходу.
5. Психолого-педагогічну характеристику учня.
6. Конспект позакласного заходу.
7. Відеозвіт про результати проходження педагогічної практики.

Форма звітності для студентів заочної форми навчання

Після проходження виробничої (педагогічної) практики студент подає звіт про проходження педагогічної практики на заліково-екзаменаційній сесії, керівнику практики, визначеному кафедрою, який і виставляє оцінку за педагогічну практику

Форма звітності включає:

1. Робочий зошит студента-практиканта зі звітом, оцінками-відгуками вчителя початкових класів, методистів.
2. Три поширені конспекти уроків (на вибір студента).
3. Поширений конспект уроку (з додаткової спеціалізації).
4. План-конспект одного виховного заходу.
5. Психолого-педагогічну характеристику учня.
6. Характеристика на студента-практиканта, із пропонованою оцінкою вчителя.

Виробнича (педагогічна) практика завершується диференційованим заліком.

При виставленні загальної оцінки з педагогічної практики враховуються оцінки за всі види діяльності студента-практиканта:

- оцінка навчальної роботи – її виставляє методист від кафедри з фаху;
- оцінка навчальної роботи із спеціалізації – її виставляє методист з додаткової спеціалізації;
- оцінка позакласної роботи – її виставляє методист від кафедри з фаху;
- оцінка за характеристику учня – її виставляє керівник від кафедри психології;
- оцінка виховної роботи – її виставляє керівник від кафедри з фаху.

Оцінка з педагогічної практики прирівнюється до семестрової оцінки з будь-якого предмету і може бути не більшою за **100 балів**, які за видами діяльності студента-практиканта розподіляються так:

Загальна оцінка з педагогічної практики є сумарною оцінкою за видами її діяльності. Якщо один з видів діяльності оцінено у 0 балів, то й загальна оцінка з практики виставляється – 0 балів.

Загальна оцінка з педагогічної практики в балах в залікову відомість і залікову книжку заноситься і підписується методистом від кафедри з фаху.

Зміст виробничої (педагогічної) практики для підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 013 Початкова освіта на факультеті початкової освіти та мистецтва

1.8. Зміст виробничої (педагогічної) практики підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти у закладах середньої освіти

Мета виробничої (педагогічної) практики студентів у закладах середньої освіти – оволодіння сучасними технологіями навчання, виховання та розвитку учнів, методами й формами організації педагогічної взаємодії, навичками професійної майстерності; формування у них педагогічних умінь і навичок роботи з творчими, обдарованими учнями, дітьми з особливими освітніми потребами; виховання потреби систематичного оновлення теоретичних знань та їх використання в шкільній практиці; прагнення до самоосвіти, самовиховання, самовдосконалення й самореалізації; стимулювання до саморефлексивної діяльності тощо.

Основними завданнями виробничої (педагогічної) практики майбутніх учителів початкових класів є:

- ознайомитися з основними напрямками та змістом педагогічної діяльності;
- аналізувати навчальні програми і підручники із фахових методик;
- планувати на час практики власну навчально-виховну і методичну роботу;
- опанувати загальними прийомами роботи з дітьми молодшого шкільного віку, використовувати індивідуальний підхід у роботі з ними;
- формувати уміння і навички врегулювання соціально-педагогічних ситуацій, які виникають у роботі з обдарованими учнями та тими, що мають особливі освітні потреби;
- розвивати уміння самостійно використовувати теоретико-методичні знання у навчально-виховній практиці;
- аналізувати результати педагогічної діяльності;
- проєктувати розвивальне освітнє середовище в початковій школі;
- використовувати інноваційні педагогічні технології у практичній

діяльності, зокрема: інформаційно-комунікаційні, проєктні, інтерактивні та інші;

- виконувати функції класного керівника;

- брати участь у проведенні батьківських конференцій, лекторіїв, консультуванні батьків щодо підвищення рівня їхньої педагогічної культури, діагностуванні рівня вихованості дитини;

- налагоджувати суб'єкт-суб'єктної взаємодії з учнями початкових класів, їхніми батьками, колегами;

- проводити методичну і науково-дослідницьку діяльність: щоденника практики та іншої документації;

- вивчати кращий досвід роботи педагогів школи;

- брати участь у засіданнях ради школи, методичних об'єднаннях класних керівників і предметних комісій.

Педагогічну практику здобувачі другого (магістерського) рівня вищої освіти денної та заочної форм навчання проходять у III семестрі протягом 8 тижнів.

Від проходження педагогічної практики звільняються студенти, які працюють вчителями початкових класів у початковій школі і мають про це відповідний запис у трудовій книжці.

Педагогічна практика проводиться у різних типах шкіл, зокрема, загальноосвітніх, навчально-виховних комплексах, які відповідають вимогам програми практики, мають необхідну навчально-матеріальну і методичну базу та кваліфіковані педагогічні кадри.

Здобувачі другого (магістерського) рівня вищої освіти денної та заочної форм навчання педагогічну практику проходять у 1 класі, в якому одночасно виконують як функції вчителя початкових класів, так і класного керівника.

Особливістю цього етапу педагогічної практики є те, що студент-магістр здійснює самостійно (під контролем методиста, вчителя початкових класів, вчителів з другої спеціалізації) планування освітньої роботи і готує та проводить усі види освітньої і позакласної роботи, працюючи на робочому місці вчителя початкових класів у колективі учнів 1 класу та вчителя другої спеціальності; проводить методичну роботу: бере активну участь у роботі методичних об'єднань

вчителів початкових класів, виступає з доповіддю, що стосується проблеми магістерського дослідження, відвідує відкриті навчальні заняття вчителів початкових класів, проводить батьківські збори.

План виробничої педагогічної практики у закладах середньої освіти здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти

I. Організаційне заняття.

Ознайомлення студентів із завданнями та змістом педагогічної практики. Обговорення змісту й організаційного плану роботи.

II. Розподіл практикантів за школами та робочими групами.

Ознайомлення з методикою майбутньої роботи, порядком ведення щоденників педагогічної практики, спостережень і нотаток, збору й обробки матеріалів.

III. Зміст навчальної роботи

1. Ознайомитися із:

- місцем проходження педпрактики (школою, її історією, традиціями, освітніми та виховними функціями);
- системою освітньої, позакласної та позашкільної роботи школи в цілому, з порядком ведення шкільної документації (з бесіди директора школи чи його заступників з навчальної і виховної роботи);
- документацією школи (календарним плануванням уроків у початкових класах; матеріальним обладнанням класної кімнати; оформлення та ведення класного електронного журналу, особових справ, планів позакласної виховної роботи, групи продовженого дня, щоденників, протоколів та ін.);
- специфікою методики роботи вчителів у 1 класі початкової школи та вчителів другої спеціальності;
- роботою методичного кабінету початкової ланки освіти та змістом роботи методичних об'єднань вчителів початкових класів;
- особливостями позакласної роботи.

2. Вивчити:

- зміст календарних і тематичних планів уроків вчителя початкових класів, плану його позакласної роботи;
- анатомо-фізіологічні, психологічні й індивідуальні особливості класного колективу (1 класу), зокрема індивідуальні особливості учнів, які не встигають, і тих, хто мають високий рівень знань, умінь і навичок з метою вивчення причин відставання перших і потреб у розширенні та поглибленні знань і вмінь других;
- інтереси та уподобання учнів класу щодо освітньої та позакласної роботи;
- особливості організації та проведення позакласної роботи з учнями 1-го класу початкової школи.

3. Формувати навички й уміння майбутньої педагогічної діяльності:

- планування освітнього процесу та проведення інтегрованих занять з різних навчальних дисциплін;
- відвідування і наступний аналіз занять і позакласних заходів;
- підготовка і проведення тематичних занять з різних дисциплін у закріпленому 1-му класі у присутності вчителя початкових класів;
- складання самоаналізу проведених навчальних занять;
- самостійна підготовка та проведення 2–3 інтегрованих занять;
- підготовка дидактичного матеріалу до залікових занять;
- проведення психолого-педагогічних спостережень;
- проведення індивідуальних бесід з учнями;
- участь у роботі методичних об'єднань учителів початкових класів, семінарах, засіданнях педагогічної ради школи, в підсумкових конференціях з педпрактики.

4. Зміст позакласної роботи:

- ознайомитися зі змістом та особливостями позакласної та виховної роботи в закріпленому та паралельних класах (планування, методика, особливості педагогічної майстерності вчителів);
- підготувати та провести виховну роботу з учнями 1-го класу згідно з планом роботи вчителя;

- складання самоаналізу проведених виховних заходів;
- опанувати знаннями та вміннями щодо підготовки і проведення позакласної роботи: вечорів (ранків), бесід, диспутів, екскурсій, виховних годин та ін.
- збирати матеріал для психолого-педагогічної характеристики класного колективу.

IV. Перевірка робочих зошитів педагогічної практики та напрацьованих матеріалів.

V. Підсумкова конференція.

Практика вважається пройденою, якщо студент-практикант у шестиденний термін після завершення виробничої (педагогічної) практики подав методисту своє портфоліо.

Зміст портфоліо студента-практиканта другого (магістерського) рівня вищої освіти факультету початкової та мистецької освіти

I. Розділ відомостей з підготовки до практики

- титульний аркуш (фотографія студента, ПІБ, рік народження, адреса, телефон, ЗВО, факультет, кафедра, група, методист, дата).

II. Інформаційний розділ (інформація щодо бази практики):

- робочий зошит студента-практиканта зі звітом, оцінками-відгуками вчителя початкових класів, методистів, підписом директора школи та печаткою;
- інформація про школу;
- інформація про клас;
- розклад занять.

III. Методичний розділ

- Плани-конспекти трьох уроків (Математика, Українська мова, Літературне читання), дидактичні матеріали з наочними посібниками, мультимедійна презентація до уроків.

- План-конспект одного інтегрованого заняття (дидактичні матеріали з наочними посібниками, мультимедійна презентація до заняття).
- План-конспект інтегрованого заняття, що включає складову спеціалізації.
- Конспект позакласного заходу.
- Конспект виховної години.
- Сертифікат (40 годин), що засвідчує проходження студентом онлайн-курсів (тема курсів на вибір студента).

IV. Психолого-педагогічний розділ

- Психолого-педагогічна характеристика класу.

V. Рефлексія і оцінка

- Аналіз занять, відвіданих студентом (до 10).
- Самоаналіз заняття, проведеного студентом.
- Самоаналіз виховного заходу, проведеного студентом.

VI. Розділ підбиття підсумків і оцінка

- Звіт-презентація студента про результати проходження педагогічної практики.

Форма звітності для студентів заочної форми навчання

Після проходження педагогічної практики на заліково-екзаменаційній сесії студент подає звіт про проходження педагогічної практики керівнику, визначеному кафедрою, який і виставляє оцінку за педагогічну практику

Форма звітності включає:

1. Робочий зошит студента-практиканта зі звітом, оцінками-відгуками вчителя початкових класів, методистів.
2. Три поширені конспекти занять (на вибір студента).
3. Поширений конспект уроку (заняття) з додаткової спеціалізації.
4. План-конспект одного виховного заходу, або ранкової зустрічі.
5. Психолого-педагогічну характеристику класу.

6. Характеристика студента-практиканта, із пропонованою оцінкою вчителя.

Виробнича (педагогічна) практика завершується диференційованим заліком.

Під час виставлення загальної оцінки з педагогічної практики враховуються оцінки за всі види діяльності студента-практиканта:

- оцінка навчальної роботи – її виставляють методисти від кафедри з 1-ї та 2-ї спеціальностей;
- оцінка методичної роботи – її виставляє методист від кафедри з 1-ї спеціальності;
- оцінка позакласної роботи – її виставляє методист від кафедри з 1-ї спеціальності;
- оцінка за характеристику класу – її виставляє керівник від кафедри психології;
- оцінка виховної роботи – її виставляє керівник від кафедри з 1-ї спеціальності.

Оцінка з педагогічної практики прирівнюється до семестрової оцінки з будь-якого предмету і може бути не більшою за **100 балів**, які за видами діяльності студента-практиканта розподіляються так:

Загальна оцінка з педагогічної практики є сумарною оцінкою за видами її діяльності. Якщо один з видів діяльності оцінено в 0 балів, то й загальна оцінка з практики виставляється – 0 балів.

Загальна оцінка з педагогічної практики в балах і її еквівалент за чотирибальною шкалою в залікову відомість і залікову книжку заноситься і підписується методистом від кафедри з 1-ї спеціальності.

1.9. Зміст виробничої (педагогічної) практики в закладах фахової передвищої, вищої освіти підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти

Метою виробничої (педагогічної) практики у закладах фахової передвищої, вищої освіти є поглиблення та удосконалення комплексу професійних знань, умінь, навичок здобувачів освіти, розвиток у них особистісних якостей, практичних умінь і навичок дослідницької роботи, набуття досвіду викладацької діяльності.

Завдання виробничої (педагогічної) практики в закладах фахової передвищої, вищої освіти:

- поглиблення й удосконалення теоретичних знань із фахових дисциплін, встановлення їхнього зв'язку з практичною діяльністю;
- розвиток особистісних якостей, необхідних викладачеві закладу фахової передвищої та вищої освіти у професійній діяльності;
- формування професійних умінь і навичок: комунікативних, організаторських, діагностичних, проєктувальних, аналітичних, дидактичних тощо;
- ознайомлення здобувачів освіти з особливостями професійної діяльності викладача закладу фахової передвищої та вищої освіти, формування у них практичних умінь спостерігати й аналізувати освітню роботу;
- проведення різних видів навчальних занять у закладах фахової передвищої та вищої освіти із застосуванням різноманітних методик і методів навчання, які активізують пізнавальну діяльність здобувачів;
- створення умов для розвитку здібностей здобувачів та їх самореалізації у майбутній викладацькій діяльності, формування стилю викладання;
- формування у студентів творчого й дослідницького підходів до професійної діяльності, розвиток навичок професійної рефлексії;
- формування у здобувачів професійних умінь і навичок, необхідних для організації взаємодії і спілкування в педагогічному процесі;

- формування у здобувачів навичок аналізу результатів своєї педагогічної діяльності.

Здобувач освіти-практикант повинен вміти:

- аналізувати практичний досвід вищої школи, власну професійну діяльність;
- діагностувати проблеми у навчанні і знаходити оптимальні шляхи їх розв'язання;

- планувати етапи освітньої діяльності у закладах фахової передвищої, вищої освіти з метою досягнення конкретних освітніх цілей;

- застосовувати індивідуальні, групові та колективні форми освітньої діяльності;

- осмислювати результати навчальної та виховної роботи у закладах фахової передвищої, вищої освіти і на цій основі удосконалювати форми і методи навчання;

- проводити семінарські, практичні та індивідуальні заняття у закладах фахової передвищої, вищої освіти та вміти оцінювати навчальні досягнення студентів;

- проводити освітню роботу зі студентами.

Обов'язки керівника виробничої (педагогічної) практики у закладах фахової передвищої, вищої освіти:

- організація, безпосереднє керівництво і контроль за діяльністю практикантів;

- спостереження і проведення аналізу педагогічного процесу, актуалізація теоретичних знань здобувачів відповідно до тем виробничої (педагогічної) практики у закладах фахової передвищої, вищої освіти, консультування студентів із питань розробки практичних завдань, координація діяльності здобувачів у період практики;

- підбиття підсумків практики: перевірка й аналіз звітної документації практикантів.

Зміст діяльності здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти на період проходження виробничої (педагогічної) практики у закладах фахової передвищої, вищої освіти:

Навчальна: поглиблення й удосконалення теоретичних знань, пов'язаних із практичною діяльністю; проведення здобувачами різних видів навчальних занять у закладах фахової передвищої, вищої освіти із застосуванням сучасних методик і методів; ознайомлення з формами і методами проведення занять у закладах фахової передвищої, вищої освіти та критеріями оцінювання досягнень здобувачів.

Виховна: ознайомлення з функціональними обов'язками куратора академічної групи; формування у практикантів професійних умінь і навичок, необхідних для організації взаємодії і спілкування у педагогічному процесі; ознайомлення з методикою проведення виховної роботи у закладах фахової передвищої, вищої освіти; формування умінь проводити групову та індивідуальну виховну роботу з студентами.

Науково-дослідницька: вивчення основних напрямів науково-дослідницької діяльності викладачів; формування у студентів творчого й дослідницького підходів до майбутньої професійної діяльності; спостереження за науково-дослідною роботою студентів у закладах фахової передвищої, вищої освіти з аналізом її керівництва.

Організаційна: ознайомлення здобувачів з основними напрямками професійної діяльності викладача закладу фахової передвищої, вищої освіти; вироблення умінь організовувати аудиторну і позааудиторну роботу здобувачів; формування у практикантів-асистентів навичок аналізу результатів діяльності, розвиток навичок професійної рефлексії.

Методична: ознайомлення із напрямками діяльності викладача закладу фахової передвищої, вищої освіти; заохочення до вдосконалення педагогічних здібностей з метою творчого вирішення завдань; створення умов для розвитку здібностей і самореалізації студентів у майбутній викладацькій діяльності;

формування стилю викладання та потреби у самовдосконаленні; формування у здобувачів професійних умінь і навичок, необхідних для організації взаємодії і спілкування в педагогічному процесі; розвиток особистісних якостей, необхідних викладачеві у професійній діяльності; вироблення умінь аналізувати досвід і практичну діяльність викладачів і кураторів, власну професійну діяльність.

Самостійна робота		Індивідуальна робота	
1. Навчальний напрям роботи			
1.1.	Відвідування і спостереження занять: - лекційних - семінарських - практичних	Здійснення записів і узагальнення основних рекомендацій викладача щодо проведення цих форм занять	
1.2.	Підготовка до проведення практичного заняття	Розробка плану-конспекту практичного заняття	
1.3.	Проведення практичного заняття	Розробка роздаткового матеріалу	
1.4.	Відвідування й аналіз змісту й структури лекційного заняття	Розробка плану-конспекту лекційного заняття	
1.5.	Проведення навчальних консультацій	Аналіз проблем у навчанні студентів	
2. Виховний напрям роботи			
2.1.	Спостереження за групою та індивідуальною роботою куратора академічної групи	Складання характеристики академічної групи	
2.2.	Підготовка й проведення виховного заходу	Складання сценарію виховного заходу	
3. Методичний напрям роботи			
3.1.	Ознайомлення з особливостями методичної роботи викладача	Участь у розробці навчально-методичних матеріалів	
4. Науково-дослідницький напрям роботи			
4.1.	Спостереження за керівництвом науково-дослідницькою роботою студентів	Розробка індивідуальних завдань до магістерської роботи	
5. Організаційний напрям роботи			
5.1.	Ознайомлення з основними напрямками професійної діяльності викладача	Написання звіту про проходження виробничої практики	

У процесі проходження практики здобувачі освіти повинні

виконати такі види діяльності:

- здійснювати спостереження за виконанням викладачем-наставником різних видів навчальної роботи;
- розробити план практичних занять, обговорити їх з викладачем-наставником та провести заняття згідно плану;
- розробити завдання для самостійної роботи, для поточного контролю, тести тощо;
- провести практичні заняття;
- відвідати практичні заняття викладачів випускових кафедр;
- здійснювати виховну роботу як куратор академгрупи;
- організувати 1–2 позааудиторні заняття із застосуванням активних форм навчання (круглий стіл; зустріч з фахівцями; обговорення актуальних проблем курсу в нетрадиційному форматі);
- організувати 1–2 виховні заходи зі студентами факультету;
- відвідувати засідання кафедри, брати участь у роботі наукового та методичного семінарів;
- підготувати аналіз матеріалів практики та звіт.

Під час проходження виробничої (педагогічної) практики у закладах фахової передвищої, вищої освіти студент зобов'язаний:

- дотримуватися режиму роботи закладу освіти;
- брати активну участь у настановчих і підсумкових конференціях;
- знайомитися з документацією кафедри й викладача закладу освіти (навчальним планом спеціальності, графіком навчального процесу, індивідуальним планом викладача, робочими програмами, календарним планом);
- знати вимоги, що ставляться до заповнення документів;
- планувати свою діяльність і відобразити її в індивідуальному плані;
- відвідувати заняття викладача методиста, проведені ними протягом практики.;

– спостерігати за діяльністю викладача методиста й фіксувати результати в щоденнику практики, проводити аналіз занять.

Зміст та порядок оформлення звітних матеріалів

Перелік звітної документації, яку повинні підготувати студенти після закінчення виробничої (педагогічної) практики в закладах фахової передвищої, вищої освіти

Основними звітними документами з практики є:

1. Щоденник обліку освітньої роботи студента-практиканта.
2. Конспект двох практичних занять.
3. Сценарій виховного заходу.
4. Звіт про проходження практики.
5. Відгук керівника практики.

Зміст портфоліо студента-практиканта

I. Розділ відомостей з підготовки до практики

- титульний аркуш (фотографія студента, ПІБ, рік народження, адреса, телефон, ЗВО, факультет, кафедра, група, методист, дата).

II. Інформаційний розділ (інформація по базі практики):

- робочий зошит студента-практиканта зі звітом, оцінками-відгуками викладача, методиста;
- інформація про заклад освіти;
- інформація про групу;
- розклад занять.

III. Методичний розділ

- Плани-конспекти двох практичних занять (дидактичні матеріали з наочними посібниками, мультимедійні презентації до занять).
- Конспект виховного заходу.

IV. Рефлексія і оцінка

- Звіт-презентація про проходження практики.

Контроль та оцінювання практичних умінь і навичок студентів

Результатом проходження виробничої (педагогічної) практики у закладах фахової передвищої, вищої освіти є залік, що виставляється у кінці III семестру на підсумковій конференції.

Загальна оцінка з виробничої (педагогічної) практики у закладах фахової передвищої, вищої освіти є сумарною оцінкою за видами її діяльності. Якщо один з видів діяльності оцінено в 0 балів, то й загальна оцінка з практики виставляється – 0 балів.

Загальна оцінка з виробничої (педагогічної) практики у закладах фахової передвищої, вищої освіти фіксується в балах в залікову відомість і у залікову книжку заноситься і підписується методистом від кафедри.

1.10. Обов'язки студента-практиканта

1. Студент-практикант стає тимчасовим членом колективу, дотримується правил внутрішнього розпорядку школи, виконує розпорядження адміністрації та керівників практики. За невиконання цих вимог студент може бути відстороненим від проходження практики.

2. Студент зобов'язаний виконувати всі види робіт, які передбачені інструкцією та програмою педагогічної практики, старанно готуватися до кожного уроку та позакласних виховних заходів

3. Робочий день студента-практиканта повинен становити щодня (крім неділі) не менше шести годин.

4. Після закінчення виробничої (педагогічної) практики студент повинен:

а) звітувати на педагогічній раді школи про виконання індивідуального плану;

б) захистити педагогічну практику в університеті;

в) взяти участь у підсумковій конференції.

Готуючись до виробничої (педагогічної) практики у закладах середньої освіти, студенти повинен:

➤ вивчити зміст програми за спеціальністю, за якою буде проводитися практика у школі, і брати участь у педагогічних нарадах, конференціях, засіданнях методоб'єднань вчителів міста чи району;

➤ ознайомитися з інформацією директора про особливості роботи школи і перспективи її подальшого розвитку;

➤ разом з учителем розробити систему уроків, визначити їх тип, структуру і готуватися до проведення їх у класі;

➤ вивчити склад учнів класу і скласти характеристику на основі власних спостережень та бесід з учителем, шкільним психологом;

➤ вивчити досвід керівництва школою, знайомитися з документацією школи та брати участь у засіданнях педагогічної ради.

Виконуючи обов'язки вчителя, студент набуває умінь та навичок:

- планувати роботу на семестр і звітувати про її результати за цей період;
- планувати свої уроки і складати до кожного з них конспект, добирати наочний матеріал;
- проводити уроки різноманітних типів;
- користуватися роздавальним матеріалом, наочністю і технічними засобами навчання.

Після проходження виробничої (педагогічної) практики студенти повинні виявити рівень оволодіння такими професійними педагогічними вміннями:

- ✓ вивчати шкільну документацію: *план роботи школи, учнівських організацій, особові справи учнів, щоденники, класні журнали;*
- ✓ проводити психолого-педагогічні спостереження за учнями класу: *виявляти їхні вікові, індивідуальні особливості, рівень психофізичного розвитку, вихованості; умови життя та виховання; складати психолого-педагогічну характеристику на учня та класний колектив;*
- ✓ проводити аналіз та узагальнення педагогічного досвіду вчителів школи;
- ✓ розробити поточний і перспективний план роботи вчителя, планувати навчально-виховну роботу відповідно до потреб учнів, враховуючи особливості засвоєння ними навчального матеріалу;
- ✓ володіти методичними прийомами ведення уроку, активізації пізнавальної діяльності учнів під час уроку, розвивати інтерес до навчання, трудові навички, самодисципліну;
- ✓ навчитися доступно (з урахуванням вікових особливостей учнів) і образно викладати навчальний матеріал, робити висновки й узагальнення, формувати інтерес в учнів до набуття знань, їх практичного втілення у життя, сприяти розвитку громадської активності учнів, посиленню їхньої відповідальності за якість навчання й поведінку;

✓ вести виховну роботу на уроці, виховувати в учнів любов до рідної землі, її минулого, формувати в учнів національну самосвідомість, високі моральні цінності;

✓ виготовляти дидактичний матеріал, наочність;

✓ організовувати колектив класу для проведення суспільно-корисної роботи, правильно розподіляючи роботу серед нього з урахуванням індивідуальних інтересів і потреб, педагогічних і санітарно-гігієнічних вимог;

✓ проводити групові та індивідуальні консультації, здійснювати психолого-педагогічний і методичний аналіз уроку і виховного заходу, вести педагогічний щоденник;

✓ застосовувати різноманітні (традиційні і нові) види й форми позакласної виховної роботи з учнями з метою реалізації змісту національного виховання;

✓ вести планомірну педагогічну роботу з батьками й особами, які їх замінюють, з метою підвищення їхньої педагогічної культури й налагодження взаємодії школи та сім'ї у справі навчання та виховання майбутніх громадян України.

РОЗДІЛ II.

Особливості організації практик спеціальності

013 Початкова освіта

2.1. Освітня робота студентів-практикантів під час проходження виробничої (педагогічної) практики у закладах середньої освіти

Освітня робота студентів-практикантів під час педагогічної практики здійснюється у чотири етапи: здійснюється у три етапи: *початковий, основний, заключний*.

На початковому етапі виробничої (педагогічної) практики у закладах середньої освіти, що триває п'ять днів, студент-практикант здійснює таку діяльність:

- бере участь у настановчих зборах і організаційних заняттях в університеті та у школі;
- знайомиться з класом, вивчає робочий план, журнал, розклад уроків та інші документи;
- відвідує уроки вчителів, позакласні заходи, бере участь в їх аналізі;
- складає тематичний план уроків;
- складає план позакласної і виховної роботи;
- разом із методистом і вчителем складає **розклад**:
 - *уроків, які проводитиме під час практики;*
 - *взаємовідвідувань студентом уроків студентів-практикантів;*
 - *позакласних і виховних заходів.*

На основному етапі виробничої (педагогічної) практики студент-практикант здійснює таку діяльність:

- проводить не менше чотирьох уроків на тиждень;
- студента допускають до проведення уроків тільки за наявності повного конспекту уроку, підписаного вчителем, методистом або керівником від кафедри педагогіки / психології;
- за час практики студент готує та проводить позакласні та виховні заходи і готує конспект його проведення;
- студент відвідує уроки та бере участь в їх аналізі: не менше 8 уроків на тиждень, що проводять учителі та студенти-практиканти згідно з розкладом відвідувань та взаємовідвідувань;
- студент відвідує позакласні заходи, які проводять учителі та практиканти і бере участь в їх аналізі.

На заключному етапі виробничої (педагогічної) практики студент виконує таку роботу:

- готує звітні матеріали з педагогічної практики;
- здає звітну документацію керівникам педагогічної практики для перевірки та оцінювання;
- бере участь в підсумкових заходах з практики.

2.2. Зміст роботи керівника та методистів практик

Діяльність керівника та методистів практик здійснюється у п'ять етапів: *підготовчий, початковий, основний, підсумковий, організаційної роботи після педпрактики.*

На підготовчому етапі керівник практики факультету виконує таку роботу:

- організовує обмін досвідом педагогічної практики між методистами;
- разом з керівництвом шкіл здійснюють попередній вибір класів, учителів початкових класів, класних керівників, а також вирішують інші організаційні питання.

На початковому етапі факультетський керівник практики повинен:

- разом з методистами від випускових кафедр організувати й провести настановчу конференцію з питань проходження практик;
- у перший день практики методист проводить організаційне заняття з підгрупою студентів-практикантів у школі (бесіда з директором школи або його заступником з навчальної роботи, завідувачем методичного об'єднання школи, вчителями початкових класів);
- керівник педагогічної практики аналізує стан проходження студентами педпрактики та вживає відповідних заходів щодо його поліпшення.

На основному етапі виконується така робота:

- методисти і вчителі проводять зі студентами консультації з планування та розробки уроків, підготовки наочних посібників і використання технічних засобів навчання, проведення позакласних заходів;
- учителі та методисти відвідують й аналізують уроки практикантів;
- керівник педагогічної практики факультету відвідує школи, проводить бесіди зі студентами, керівниками шкіл, вчителями, знайомиться з документацією практикантів, відвідує уроки та позакласні заходи, бере участь в їх обговоренні;
- керівник педпрактики бере участь у роботі зборів педагогічного колективу школи за підсумками практики;

– керівник педагогічної практики факультету проводить бесіди з методистами про стан педагогічної практики, вживає заходи щодо її удосконалення.

На підсумковому етапі проходження практик керівник і методисти забезпечують:

- перевірку документації, яку подали студенти-практиканти та оцінюють її;
- організацію та проведення зборів педагогічного колективу школи за підсумками педагогічної практики, на яких дають характеристику роботи студентів-практикантів і виставляють оцінки.

На етапі організаційної роботи після практики керівник та методисти виконують такі види діяльності:

- керівник педагогічної практики факультету вивчає й аналізує документацію студентів, висновки та зауваження методистів про практику, складає звіт про її результати та подає його в навчальну частину університету;

- кафедри та методисти, які відповідали за практику, організовують виставку кращих посібників виготовлених студентами;

- керівник і методисти беруть участь у підсумковій конференції за результатами практики.

2.3. Права та обов'язки студента-практиканта

Студент-практикант має право:

- вносити пропозиції щодо вдосконалення підготовки до практики в межах дисциплін психолого-педагогічного циклу, її організації та методичного забезпечення;
- одержувати у керівників практики консультації щодо проведення виховних заходів, організації різних видів роботи з учнями початкової школи;
- на подовження терміну проходження педпрактики при наявності поважних причин та відповідних документів, що їх підтверджують.

Студент-практикант зобов'язаний:

- брати участь у семінарах, у настановчій та підсумковій конференціях;
- до початку практики одержати від керівника практики консультацію щодо оформлення звіту та необхідної документації;
- своєчасно приступити до практики;
- у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики;
- виконувати правила внутрішнього розпорядку школи;
- вивчити й суворо дотримуватися правил охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії;
- виявляти високу відповідальність, старанність, творчу ініціативу, наполегливість, організованість, дисциплінованість, педагогічний такт і гуманність;
- нести відповідальність за виконану роботу;
- своєчасно здати методисту на перевірку документацію з педпрактики.

2.4. Методичні рекомендації щодо проходження виробничої (педагогічної) практики

Після ознайомлення з завданнями практики та методикою майбутньої роботи, загальними вимогами, програмовими й індивідуальними завданнями практики кожен із студентів-практикантів складає індивідуальний план за такими розділами: *освітня робота, методична робота та робота з батьками.*

Під час проходження практики студент повинен вести зошит-щоденник, у якому фіксується не лише зміст його роботи в школі, а і її результати:

- зошит-щоденник стимулює студента до більш організованої та продуманої роботи під час практики, що сприяє виробленню навичок самоконтролю роботи;

- зошит-щоденник дає керівникові уявлення, як студент вивчає свій клас, окремих учнів, як спостерігає й аналізує їхню поведінку, роботу, які уроки відвідує, до яких висновків доходить, яку допомогу отримує від учителя, методиста;

- зошит-щоденник дає змогу оцінити рівень підготовки студента до освітньої роботи з класом, рівень його загальної культури, ставлення до практики, недоліки у підготовці студентів до проходження практики;

- у зошиті-щоденнику практикант має змогу фіксувати підготовчу роботу до пробного уроку (консультації методиста, учителя, труднощі та їх подолання, стан готовності до уроку, враження від проведеного уроку, самоаналіз і самооцінка);

Зміст практики студент фіксує у робочому зошиті, вказуючи характер і конкретні обсяги виконаної роботи впродовж дня. У робочому зошиті записуються загальні відомості про зміст практики:

- відомості про школу, клас;
- розклад занять у закріпленому за ним класі;
- проведена позакласна робота зі спеціальності;
- проведена освітня робота з класом.

У робочому зошиті студент-практикант також подає звіт про проходження практики та висновки про її результати, зокрема:

I. Навчальну роботу:

- скільки уроків учителя початкових класів, інших студентів-практикантів відвідав;
- скільки уроків провів сам;
- фіксує результати цих занять;
- аналіз роботи, проведеної за особистою ініціативою та її результати;
- зазначає, скільки й які наочні посібники виготовив до уроків.

II. Виховну роботу виконану під керівництвом класного керівника.

III. Методичну роботу:

- участь у методичній роботі (педрадах, засіданнях предметних комісій, об'єднанні класних керівників);
- аналіз роботи з вивчення шкільної документації (річний план школи, методичні листи, календарний план учителя початкових класів, план роботи гуртка, особові справи та ін.)

IV. Висновки.

На підставі виконання поставлених завдань та записів у робочому зошиті студент готує висновки про практику (*позитивні моменти та її недоліки /конкретно/*).

У робочому зошиті фіксуються:

- відгук учителя початкових класів про роботу студента-практиканта;
- відгук класного керівника про роботу студента-практиканта;
- висновки та зауваження методиста про практику студента.

2.5. Форми та методи контролю проходження практики

Студенти зобов'язані виконувати встановлений під час практики режим праці. Контроль за початком і закінченням роботи покладається на старост груп і відповідальних осіб бази практики. Основною формою контролю за діяльністю студентів-практикантів є самоконтроль у вигляді систематичного ведення зошита-щоденника практики.

Щотижневою формою контролю є перевірка керівником практики зошитів-щоденників студентів й ознайомлення з усіма опрацьованими матеріалами. Підсумкова звітність має на меті узагальнення результатів, отриманих за термін проходження практики.

Важливою формою підсумкового контролю за проходженням студентами педагогічної практики, на нашу думку, може стати звітна конференція, яку доцільно проводити по закінченню практики. На таких конференціях теми виступів студентів повинні визначатися з урахуванням специфіки освітнього процесу певної школи. У виступі слід здійснювати аналіз позитивних і негативних сторін практики, цікаві знахідки передового досвіду педагогічного колективу школи, звертати увагу на забезпечення уроків роздавальним, ілюстративним матеріалом, на впровадження інноваційних методів проведення уроків, виховних заходів учителями, студентами-практикантами.

Особливу увагу необхідно звертати на труднощі, які відчули студенти під час підготовки і проведення уроків, оскільки це допоможе методистам кафедр, керівникам практики врахувати та винести проблемні питання на спеціальне опрацювання під час аудиторних занять.

2.6. Критерії оцінювання знань, умінь і навичок студентів-практикантів

В. Дороз пропонує методистам та керівнику педагогічної практики факультету керуватися такими критеріями оцінки освітньої та позакласної роботи студентів-практикантів:

«Оцінка **«відмінно» (А/90–100 балів)** ставиться, якщо уроки та позакласні заходи було проведено на високому науковому й організаційно-методичному рівнях, студентом обґрунтовано висувалися, ефективно вирішувалися навчально-виховні завдання, раціонально застосовувалися різноманітні методи навчання та прийоми активізації школярів із врахуванням їх вікових особливостей та індивідуальних відмінностей, підтримувалася дисципліна; якщо студент виявив знання психолого-педагогічні теорії та творчу самостійність у доборі навчального та дидактичного матеріалу в процесі побудови й аналізу занять. До того ж:

- повністю реалізовано виховний, освітній, розвивальний потенціал уроку;
- методичні прийоми відповідають умовам навчання та поставленим цілям;
- правильно встановлено послідовність і співвідношення різного типу вправ і завдань;
- практикант дає чіткі та методично грамотні установки на виконання учнями певних дій;
- правильно розподіляє час уроку;
- студент практично не робить помилок, помічає помилки учнів і вчасно, коректно їх виправляє;
- практикант використовує різні способи активізації учнів на уроці з урахуванням їх вікових особливостей і здійснює індивідуальний підхід до них;
- студент уміє викликати інтерес учнів до виучуваного матеріалу;
- грамотно використовує наочність, ТЗН, як наявні, так і самостійно виготовлені;
- епізодично користується конспектом і протягом уроку може скоригувати діяльність.

Оцінка «добре» (В/82-89; С/75-81) ставиться, якщо студент навчальні та позакласні заходи провів на достатньому науковому та методичному рівнях, успішно вирішував навчальні та виховні завдання, однак недостатньо ефективно використовував окремі методичні прийоми активізації учнів; виявив знання психолого-педагогічної теорії у доборі навчального та дидактичного матеріалів, але припускався незначних помилок у побудові та проведенні занять:

- не до кінця реалізовано виховний, освітній, розвивальний потенціал уроку;
- методичні прийоми раціональні, відповідають умовам навчання та поставленим цілям;
- в основному правильно встановлено послідовність і співвідношення різного типу вправ і завдань;
- практикант іноді робить несуттєві мовні помилки, які сам виправляє, а також помічає та виправляє більшість помилок учнів;
- практикант володіє різними способами активізації учнів на уроці, але не завжди здійснює індивідуальний підхід;
- студент уміє викликати інтерес учнів до більшості видів роботи, що проводяться на уроці;
- використовує наявні та самостійно виготовлені наочні посібники, але методика їх використання не завжди раціональна;
- епізодично користується конспектом уроку, в деяких випадках може скоригувати свою заплановану діяльність.

Оцінка «задовільно» (D/67-74; E/60–66) ставиться, якщо студент у реалізації навчально-виховних завдань помилявся, недостатньо ефективно застосовував психолого-педагогічну теорію, методи та прийоми навчання, недостатньо активізував пізнавальну діяльність школярів, не завжди був спроможний встановити контакт з ними, під час аналізу занять не виявляв чи не розумів сутності та причин своїх помилок і недоліків. До того ж:

- не до кінця реалізовано виховний, освітній, розвивальний потенціал уроку;

- методичні прийоми не завжди відповідають меті;
- мають місце порушення послідовності вправ і завдань;
- студент недостатньо володіє способами активізації учнів на уроці, не здійснює індивідуальний підхід;
- уміє викликати інтерес до деяких видів роботи на уроці;
- студент мало та не завжди раціонально використовує наочні посібники, не виготовляє їх самостійно;
- студент постійно користується конспектом і не може скоригувати свою діяльність протягом уроку.

Оцінка «незадовільно» (FX/35-59; F/1–34) ставиться, якщо на уроці не було досягнуто навчально-виховної мети, допущено серйозні помилки під час викладу навчального матеріалу, навчальні дисципліни не забезпечувалися наочністю; якщо студент виявив поверхові знання психолого-педагогічної теорії та некритично ставиться до своєї роботи. Студенту пропонується пройти повторно педагогічну практику».

РОЗДІЛ ІІІ

Інструкції щодо виконання окремих завдань виробничої (педагогічної) практики

Правильний і глибокий педагогічний аналіз уроку сприяє поліпшенню як усього освітнього процесу, так і окремих його ланок. Об'єктивний аналіз підвищує рівень навчання (викладання), спонукає до самоконтролю, здійснює контроль, допомагає втіленню рекомендацій науки в практику.

Професор М. Махмутов зробив спробу підійти до аналізу уроку всебічно, запропонував такі типи аналізу: *повний, аспектний, комплексний*. Зупинимосся лише на деяких аспектах аналізу, які, на наш погляд, не викликають сумніву своєю доцільністю, науковістю.

Повний аналіз уроку містить у собі розгляд його найважливіших елементів: його змісту, методів і прийомів навчання, взаємодії вчителя й учнів на уроці, взаємозв'язку його типу та структури. Наслідком такого аналізу можуть і повинні бути висновки та пропозиції, що стосуються удосконалення процесу навчання. Урок ми повинні розглядати цілісно, як організаційну форму, в якій усі елементи взаємозв'язані, підпорядковані логіці процесу навчання. Виділені елементи розглядаються й оцінюються щодо дидактичних і виховних завдань уроку, насамперед Щодо найважливіших вимог до сучасного уроку: його структурна чіткість і завершеність, цілеспрямованість, різноманітність методів і прийомів, активність і самостійність учнів на уроці, творчий характер уроку, його висока науковість та ідейна спрямованість, керівна й організуюча роль учителя, виховна і розвивальна роль уроку.

Повний аналіз уроку поєднує в собі такі елементи:

- загальну характеристику мети уроку;
- визначення типу та структури уроків, їх характеристику;
- аналіз змісту уроку;

- аналіз методів і прийомів навчання на уроці;
- аналіз діяльності вчителя й учнів на уроці;
- загальні висновки про ефективність уроку.

Аспектний аналіз – це аналіз однієї з сторін уроку: *психологічної, дидактичної, виховної, організаційної, санітарно-гігієнічної* – з метою більш поглибленого вивчення його ефективності.

Аналіз може бути **комплексним**, тобто охоплювати декілька уроків з однієї теми. За характером він близький до повного. Дидактичний аналіз передбачає аналіз уроку з основних дидактичних вимог до мети, змісту, методів, засобів, структури уроку.

Організаційний аспект аналізу передбачає вивчення засобів організації занять на різних аспектах, оснащення уроку наочністю, посібниками, технічними засобами навчання, а також раціональним використанням часу, дотриманням режиму щодо санітарно-гігієнічних вимог.

Виховний аспект передбачає аналіз виховного впливу на учнів змісту уроку, його методів, засобів, а також особистості вчителя, його такту. Під час будь-якого аналізу слід звернути увагу на етико-естетичну сторону уроку.

Схема аналізу уроку

Загальні відомості про урок, його тип, структуру та зміст

1. Назва предмета, клас, школа, прізвище та ім'я вчителя, дата проведення, тема уроку.
2. Тип уроку, його місце серед інших уроків цієї ж теми.
3. Структура уроку, послідовність його етапів та їх тривалість, логічний зв'язок між ними (чи відповідає структура уроку дидактичній меті, логіці навчального процесу, чи впливає наступний етап з попереднього, чи раціонально розподілено час між ними).
4. Зміст уроку: науковість, оптимальність (чи відповідає тип і структура уроку його змісту, завданням і цілям, а також логіці навчального процесу).

Аналіз змісту етапів уроку

Організація класу та повідомлення завдань уроку

Підготовка до уроку, чистота і порядок в класній кімнаті, готовність до роботи тощо; обладнання уроку, організація класу (чи перевіряються відсутні, як організована робота асистентів тощо); постановка цілей і завдань уроку.

Актуалізація опорних знань, умінь і навичок

Як відтворювалися знання, чи застосовувалися вони в новій ситуації, що поглибили на уроці, які навички активізували, як опитувалися учні, чи активно працювали, чи залучалися до виправлення помилок, неточностей, які методичні прийоми застосовувалися, наскільки об'єктивно виставлялися оцінки, як перший етап пов'язувався з наступним тощо.

Формування нових понять і способів дій

Чи були поставлені перед учнями основні завдання вивчення теми, як здійснювалася мотивація навчання, чи викликався інтерес до теми, чи забезпечувалася реалізація принципів науковості, систематичності, доступності, наступності, проблемності; чи всі питання добре висвітлені в поясненні вчителя, які методи та прийоми застосовувалися, як вони поєднувалися, чи створювалася проблемна ситуація, як вона розв'язувалася, чи встановлювалися міжпредметні зв'язки, чи зрозуміли новий матеріал учні, як пов'язаний другий етап уроку з третім.

Формування вмінь і навичок учнів

Чи вдало дібрані вправи, запитання та інші завдання, чи логічною була їх послідовність, чи сприяли вони здійсненню освітньої, виховної та розвивальної мети в єдності, чи забезпечувалася самостійність учнів під час виконання поставлених завдань, чи проводилася робота над помилками, чи організовувався самоконтроль за якістю виконання вправ, чи підводилися підсумки їх виконання, чи поєднувалася колективна робота з індивідуальною, чи диференціювалися завдання для різних за рівнем підготовки учнів, як встановлювався зв'язок з наступним етапом уроку, як були використані виховні можливості дидактичного матеріалу, які прийоми виховного впливу застосовувалися.

Домашнє завдання

Який обсяг і характер домашнього завдання, чи зможуть школярі його виконати за відведений час, чи передбачав учитель способи підвищення інтересу учнів до виконання домашнього завдання, як провів інструктаж, як повідомив вимоги до оформлення домашньої роботи, чи диференціювалися завдання, чи записане воно на дошці, чи перевірялась уважність учнів під час запису.

Зауважимо, що послідовність етапів може змінюватися залежно від дидактичної мети, характеру навчального матеріалу тощо або ж окремі з них можуть скорочуватися за рахунок інших чи випадати зовсім (наприклад, актуалізація опорних знань чи ознайомлення з новими поняттями та способами дій тощо).

Результативність уроку

Наскільки успішно розв'язані на уроці освітні, виховні, розвивальні цілі; якість знань (свідомість, міцність, глибина, дієвість), уміння застосувати їх на практиці; які практичні уміння та навички вироблені на уроці, які елементи мали найбільш виховний вплив на учнів.

Поведінка вчителя на уроці: педагогічний такт і культура мовлення, вміння науково організувати працю, ставлення до учнів; чи раціонально використовує час, чи володіє класом, чи підвищує активність учнів, чи викликає інтерес до предмета, чи володіє емоційністю викладу, чи користується авторитетом тощо.

Поведінка учнів на уроці: ступінь активності та дисциплінованості, культура мовлення, ступінь загального розвитку, ставлення до вчителя і один до одного, наявність інтересу до навчального предмета тощо.

Висновки та пропозиції

Які конкретні висновки та пропозиції можна зробити до аналізованого уроку? (Яка загальна оцінка уроку, що цінного з цього уроку можна рекомендувати вчителям для впровадження в практику, як позбутися наявних недоліків і закріпити успіх на наступних уроках, як удосконалювати процес навчання на уроці, поліпшувати якість уроку, тобто підвищувати педагогічну майстерність вчителя початкових класів).

Завдання для проведення аналізу окремих елементів уроку

1. Визначте цілі (практичні, загальноосвітні, виховні, розвивальні) і тип уроку. Простежте за тим, які прийоми використовувалися для досягнення основних цілей уроку, оцініть їхню ефективність. Визначте зв'язок цього уроку з попередніми.

2. Виділіть етапи уроку та зафіксуйте час, який відводився на кожний з них. Визначте рівень відповідності структури уроку його цілям.

3. Зафіксуйте етапи уроку, визначте завдання та зміст кожного з них. Зверніть увагу на те, як здійснюється перехід від одного етапу до іншого.

4. Зафіксуйте вправи, які використовувалися на уроці. Зверніть увагу на чіткість інструкції учителя та відповідність їм дій учнів, на наявність контролю. Визначте форми взаємодії учителя й учнів під час проведення вправ, оцініть їх ефективність.

5. Запишіть вправи, запитання, завдання, які використовувалися на кожному етапі уроку, фіксуючи їхню послідовність, визначте тип і вид завдань. Оцініть їхню відповідність поставленим цілям, етапам формування умінь і навичок.

6. Простежте за використанням на уроці наочності. Зафіксуйте, на якому етапі уроку, які конкретно засоби унаочнення застосовувалися, визначте їхню мету. Оцініть відповідність використаної наочності поставленим цілям, її доцільність, якість естетичного виконання.

7. Простежте за використанням дидактичного матеріалу на уроці. Зафіксуйте, на якому етапі уроку та з якою метою використовується роздавальний матеріал. Оцініть відповідність його змісту та форми поставленій меті. Схарактеризуйте форму та якість контролю під час роботи учнів з роздавальним матеріалом. Оцініть якість виготовлення вчителем роздавального матеріалу.

8. Простежте за використанням технічних засобів навчання на уроці. Зафіксуйте, які засоби, на якому етапі, з якою метою застосовувалися учителем. Оцініть методичну доцільність їх використання.

9. Простежте за досягненням виховних, загальноосвітніх, розвивальних цілей уроку. Визначте, які прийоми використовував учитель для виховання учнів, розвитку їхніх пізнавальних інтересів, пам'яті, уваги, уяви тощо для формування навичок самостійної роботи, для розширення їх кругозору. Зверніть увагу на те, чи використовувався додатковий матеріал, з якою метою.

10. Простежте за мовою вчителя на уроці. Оцініть її правильність, виразність, емоційну забарвленість. Встановіть співвідношення між мовленням учителя й учнів на уроці.

11. Простежте за дисципліною у класі та організацією уроку. Визначте ступінь інтенсивності роботи учнів на уроці. Зверніть увагу на те, чи не було втрачено час (коли, скільки, з яких причин). Зафіксуйте, які прийоми використовує вчитель для економії часу та більшої ефективності уроку. Відзначте, як учитель реагує на порушення дисципліни.

12. Простежте за тим, як учитель використовує дошку на уроці. Зафіксуйте, які записи були зроблені на уроці, визначте їх мету.

13. Простежте за опитуванням учнів та оцінюванням рівня сформованості їх навичок та умінь. Зафіксуйте, скільки учнів було опитано, скільки учнів одержали оцінки.. Зверніть увагу, як вівся облік оцінок. Проаналізуйте виставлені учителем оцінки за урок. Оцініть їх об'єктивність, мотиваційний потенціал.

14. Простежте за організацією початку уроку. Зверніть увагу на те, чи готовий клас до уроку (*дошка, технічні засоби, дидактичні посібники, все необхідне на партах учнів*) і чи не було втрачено час через погану підготовку. Визначте, в якій формі проводився початковий етап уроку, яка його мета. Оцініть прийоми, які використовував учитель для її досягнення. Схарактеризуйте зв'язок цього етапу з наступними. Вкажіть, як інакше можна було б розпочати урок.

15. Простежте за перевіркою домашнього завдання та поясненням нового матеріалу. Зафіксуйте, на якому етапі уроку вчитель перевіряв домашнє завдання, який його зв'язок з метою уроку. Визначте, які форми та прийоми контролю використовував учитель, оцініть їх ефективність.

16. Зафіксуйте час, коли вчитель подає домашнє завдання, обґрунтуйте

доцільність моменту. Зверніть увагу на своєчасність пояснення домашнього завдання, визначте його зміст і обсяг. Оцініть його підготовленість до уроку, а також, чи буде домашнє завдання служити базою для роботи на наступному уроці. Зверніть увагу на чіткість, доступність пояснення вчителя, на врахування індивідуальних і вікових особливостей учнів. Простежте, чи перевірів учитель правильність запису домашнього завдання учнями у щоденниках.

17. Простежте за поясненням нового матеріалу. Зверніть увагу на те, як учитель знайомить учнів з новою темою. Оцініть, у якій формі подано новий матеріал, оцініть її доцільність. З'ясуйте, чи були враховані труднощі засвоєння нового матеріалу. Запишіть завдання, які використовує вчитель для закріплення нового матеріалу. Визначте їх тип, вид, ефективність і достатність.

18. Простежте, як відбувся завершальний етап уроку, чи вчасно було його проведено. Зафіксуйте, як учитель підводить підсумки уроку, на що звертає увагу. Оцініть своєчасність і чіткість пояснення домашнього завдання. Дайте оцінку об'єктивності виставлених учителем оцінок.

19. Зафіксуйте форми взаємодії вчителя й учнів між собою під час проведення різного роду завдань, оцініть їх характер, ефективність. Дайте оцінку вирішення виховних, загальноосвітніх і розвивальних завдань.

Типова схема аналізу уроку

Загальні відомості про урок:

1. Дата----- Клас----- Прізвище вчителя-----
2. Тема уроку та її пізнавально-виховна мета.
3. Готовність класу до уроку (приміщення класу і учнів до заняття; характеристика дидактичного матеріалу та обладнання).
4. Початок уроку: вхід учителя до приміщення класу, привітання, вставання; зазначення відсутніх.

Перевірка виконання домашнього завдання:

1. Перевірка письмових робіт:
 - методика перевірки;
 - характер помилок, їх аналіз і виправлення;
 - оцінка за виконані завдання;
 - час, затрачений на перевірку.
2. Опитування учнів:
 - характер і послідовність запитань вчителя до учнів;
 - характеристика відповідей учнів, глибина і осмисленість знань;
 - вміння застосовувати їх на практиці, міцність набутих навичок;
 - мова, грамотність;
 - як виправляються помилки у відповідях учнів;
 - активність учнів під час опитування і прийоми активізації класу;
 - оцінка відповідей учнів і їх мотивація;
 - як учитель підвів підсумок перевірки виконання завдань, які вимоги поставив до невстигаючих учнів, як працює з талановитими дітьми;
 - доцільність затраченого часу на перевірку домашніх завдань, чи всі учні охоплені цією роботою, скільки учнів і чому не виявляли активності.

Виклад нового матеріалу:

1. Підготовка учнів до сприймання нового матеріалу:

- зв'язок з матеріалом попередніх уроків і з результатами виконання домашніх завдань;
- якими прийомами готує вчитель учнів до активного сприймання нового матеріалу (ознайомлення з темою і планом уроку, пояснення практичного значення нових знань тощо);

2. Характеристика змісту нового матеріалу:

- науковість і ідейна спрямованість змісту матеріалу;
- відповідність змісту нового матеріалу вимогам програми.

3. Методи викладу матеріалу:

- відповідність методів меті уроку, характеру матеріалу і рівню підготовки учнів;
- як учитель підводить учнів до засвоєння нових понять, правил, узагальнень (логічність і послідовність викладу, мотивування узагальнень);
- прийоми активізації діяльності учнів під час викладу матеріалу і підтримування їх уваги;
- прийоми використання наочності на уроці, їх доцільність і дієвість;
- мова викладу (переконливість, емоційність, темп викладу, доступність формулювань);
- виховні заходи впливу на учнів (виховання уваги, інтересу до знань, старанності, наполегливості).

Закріплення нових знань:

1. Доцільність матеріалу, взятого для закріплення.

2. Засоби закріплення знань (питання, розв'язування задач і вправ, практичні роботи), їх доцільність і дієвість.

3. Як організована робота зі закріплення знань слабких та сильних учнів.

Домашнє завдання:

1. Характер завдань і відповідність їх до змісту викладання нового матеріалу.
2. Підготовленість учнів до виконання домашнього завдання.
3. Інструктивні вказівки до виконання домашнього завдання.

Загальна оцінка уроку вчителя:

1. Досягнення мети уроку.
2. Основні позитивні і негативні моменти уроку.

Критерії оцінювання уроку

Найвища оцінка (5) ставиться, якщо:

1. Урок проведено на високому навчально-методичному рівні.
2. У підготовці до уроку студент виявив самостійність та вміння творчо використовувати новітні досягнення психолого-педагогічної науки.
3. Побудова уроку повністю відповідає дидактичним принципам, віку учнів, пізнавальним цілям та реальним можливостям.
4. Студент з власної ініціативи виготовив доцільні наочні прилади і вдало їх застосував на уроці.
5. Студент виявив творчість та вміння поводитися на уроці, вдало долаючи труднощі, володіє класом, здійснює індивідуальний та диференційований підхід до учнів.
6. На уроці клас активно працював, виявляючи творчу ініціативу та дисциплінованість.
7. Мова студента та методика проведення уроку – бездоганна.
8. На уроці повністю досягнута навчальна та виховна мета.

Добра оцінка (4) ставиться, якщо:

1. Урок за змістом ідейно та науково витриманий.
2. У процесі підготовки до уроку студент виявив уміння без особливих труднощів підготуватися до нього, користуючись лише незначною допомогою методиста чи вчителя.

3. Побудова уроку відповідає дидактичним принципам.

4. У проведенні уроку студент виявив уміння упевнено тримати себе, успішно долати труднощі, володіє вмінням здійснює індивідуальний підхід до учнів.

5. На уроці підтримувалася належна дисципліна, а учні залучалися до активної роботи.

6. Мова студента бездоганна.

7. У методиці проведення уроку студент не допустив грубих помилок.

8. На уроці досягнута навчальна, розвивальна та виховна мета.

Задовільна оцінка (3) ставиться, якщо:

1. Проведений урок ідейно та науково витриманий за змістом.

2. Студент виявив фактичні знання матеріалу, але у поясненнях допустив помилки або неточності.

3. У підготовці до уроку студент користувався допомогою вчителя або методиста.

4. У побудові уроку порушено дидактичні принципи.

5. Студент виявив розгубленість у деяких ситуаціях, які не зміг відразу подолати, що негативно відбилося на якості уроку.

6. На уроці мали місце порушення дисципліни окремими учнями, на що студент недостатньо реагував, не зміг швидко їх усунути.

7. Мова студента не зовсім грамотна, в методиці уроку допускалися помилки, що негативно вплинуло на якість засвоєння матеріалу учнями.

8. На уроці все ж досягнута навчальна та виховна мета.

Незадовільна оцінка (2) ставиться, якщо:

1. Урок методично та науково витриманий, але у його змісті допущені грубі помилки.

2. Студент виявив недостатні знання фактичного матеріалу.

3. На уроці студент не зміг подолати труднощі з дисципліною учнів.

4. У побудові уроку допущено грубі порушення дидактичних принципів.

5. У підготовці до уроку студент виявив повну безпорадність.

6. Культура мовлення студента низька.

7. На уроці допущено низку грубих методичних помилок, що спричинило низьку якість засвоєння знань учнями.

8. На уроці не досягнута навчальна, розвивальна та виховна мета

Схема аналізу виховного заходу

1. Загальні відомості: дата проведення, форма, мета.

2. Аналіз підготовчого етапу до проведення виховного заходу:

– ініціатори та організатори виховного заходу (учитель, учні, адміністрація школи);

– урахування інтересів та ініціативи учнів під час вибору ними теми і мети виховного заходу;

– планування підготовки до виховного заходу;

– різноманітність намічених форм організації діяльності школярів (*індивідуальні, групові, масові, наочні, практичні*);

– взаємозв'язок форми, мети виховного заходу із завданнями виховання, рівнем розвитку дитячого колективу, віковими особливостями.

Схема конспекту виховного заходу

1. Тема виховного заходу.

2. Форма виховного заходу.

3. У якому класі проводиться.

4. Обладнання (атрибутика, наочність, технічні засоби, оформлення приміщення).

5. Мета заняття (виховна та пізнавальна).

6. Обладнання заходу.

7. Хід заходу.

8. Використана науково-популярна, педагогічна та методична література.

Схема аналізу позакласного заходу

1. Мета виховного заходу та ступінь її досягнення.
2. Структура позакласного заходу: *комплексний* або *одиничний*; *масовий груповий*, *індивідуальний*, *змішаний*.
3. Методична організація позакласного заходу.
4. Зміст позакласної роботи.
5. Підготовчий етап:
 - підготовка текстового матеріалу заходу;
 - пізнавально-емоційна цінність текстового матеріалу;
 - учасники заходу.
6. Проведення заходу:
 - оформлення приміщення, де проводиться захід;
 - якість підготовки учнів – дійових осіб заходу;
 - залучення до діяльності учнів, що не є дійовими особами заходу;
 - реакція на діяльність учнів – дійових осіб, з боку учнів, не залучених до заходу;
 - наявність запрошених гостей.
7. Підсумки заходу:
 - якість проведення позакласного заходу;
 - заохочення дійових осіб заходу.

Орієнтовний план вивчення досвіду вчителя

1. Анкетні дані вчителя (школа, стаж роботи, звання, громадська робота).
2. Якими новими технологіями навчання користується учитель.
3. У чому це проявляється (на уроках, в позакласній роботі)?
4. Описати нові форми роботи (нові типи уроків, форми роботи з учнями, дидактичний матеріал та ін.).
5. Подати 2–3 конспекти чи позакласних заходів.
6. Як запроваджується досвід роботи вчителя в практику школи? Навести приклади.

Етапи проведення педагогічного дослідження та вивчення вивчення педагогічних явищ

Педагогічний експеримент необхідний для:

- установлення залежності між педагогічним впливом і досягнутим результатом у навчанні, вихованні;
- виявлення залежностей між певними умовами та системою вимог і досягнутим педагогічним результатом;
- порівняння ефективності двох чи більше варіантів педагогічного впливу або умов і вибору з них оптимального щодо якості та критеріїв (ефективність, час, зусилля тощо);
- знаходження причинових зв'язків.

1. Для встановлення вихідного рівня сформованості в учнів якостей, що вивчаються, практикується проведення аналізу контрольних робіт. Їх види: *письмові, усні, поточні, підсумкові; колективні, індивідуальні.*

2. Контрольні містять запитання або завдання, відповіді на які дають можливість досліднику встановити рівень впливу факторів, що вивчаються. Поряд з такими роботами застосовуються завдання текстового характеру, що безпосередньо визначають наявність і рівень сформованості в учнів певних якостей.

3. До завдань контрольної роботи, ставляться такі вимоги (за Ю. Бабанським):

- вони повинні містити запитання, найбільш важкі для засвоєння, а також актуальні для подальших етапів навчання;
- виконання сукупності завдань повинно створювати уявлення про особливості розумової діяльності учнів, зокрема, вміння виділяти головне, істотне в матеріалі, який вивчається, і рівень розвитку вмінь самостійно мислити і виконувати отримане завдання;
- виконання завдань має показувати сформованість найбільш універсальних та інтегрованих прийомів навчальної праці (планування, організація роботи і самоконтролю за її виконанням, необхідний темп виконання навчальних дій).

4. За місцем проведення розрізняють:

- природний педагогічний експеримент (проводиться у звичайних умовах діяльності);
- лабораторний педагогічний експеримент (передбачає використання дослідником спеціальних методик і проводиться у штучно створених умовах, які сприяють забезпеченню наукової чистоти експерименту й оптимальному просуванню до істини).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

ОСНОВНА

1. Батьківські збори : шляхи до партнерства та співпраці : методичний посібник для вчителів початкових класів / уклад. : О. В. Пагава, Я. О. Чернишова. Харків : Друкарня Мадрид, 2018. 96 с. URL: <file:///C:/Users/user/Downloads/228.pdf>
 2. Безпечна і дружня до дитини школа в контексті реформи «НУШ» / В. Пономаренко, Т. Воронцова, О. Сакович та ін. Київ : Алатон, 2020. 64 с. URL: <file:///C:/Users/user/Downloads/56.pdf>
 3. Бесіди з безпеки життєдіяльності в школі. 1–4 класи. Харків : Вид. група «Основа», 2012. 448 с. URL: <file:///C:/Users/user/Downloads/432.pdf>
 4. Вивчення величин на уроках математики в початковій школі на засадах компетентнісного підходу : методичні рекомендації / Листопад Н. П. Київ : Педагогічна думка, 2020. 72 с. URL: <file:///C:/Users/user/Downloads/145.pdf>
 5. Дем'янчук А. С. Виховання в дусі миру як пріоритетний напрям роботи викладачів Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені академіка Степана Дем'янчука *Психолого-педагогічні основи гуманізації навчально-виховного процесу в школі та ВНЗ*. 2018. Вип. 2. С. 21–26 URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ppog_2018_2_5
 6. Дем'янчук А. С. Теорія виховання учнів на ідеях миру. Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти. Рівне : РДГУ, 2000. С. 149–197.
 7. Державний стандарт початкової освіти. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-%D0%BF>
1. Дистанційне та змішане навчання в школі. Путівник / упоряд. Воротникова І. П. Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. 2020. 48 с. URL: [file:///C:/Users/user/Downloads/64%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/user/Downloads/64%20(1).pdf)
 2. Дистанційне навчання: виклики, результати та перспективи. Порадник. З досвіду роботи освітян міста Києва : навч.-метод. посіб. / упоряд.: Воротникова І. П., Чайковська Н. В. Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2020. 456 с.

URL: [file:///C:/Users/user/Downloads/63%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/user/Downloads/63%20(1).pdf)

3. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології. Київ : Академвидав, 2012. 218 с. URL: <https://eltutor.at.ua/Podskazki/Dychkivska.pdf>

4. Духовно-моральне виховання особистості : теорія та практика : науково-методичний посібник / за заг. ред. канд. пед. наук, доцента Л. М. Михайлової. Харків : «Друкарня Мадрид», 2019. 250 с. URL: [file:///C:/Users/user/Downloads/213%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/user/Downloads/213%20(2).pdf)

5. Емоційно-вольова саморегуляція як важлива умова збереження психічного та фізичного здоров'я педагога збірник матеріалів обласної науково-практичної інтернет-конференції / укладач І. М. Руденко. Черкаси, 2020. 95 с. URL: [file:///C:/Users/user/Downloads/312%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/user/Downloads/312%20(1).pdf)

10. Запровадження елементів STEAM-технологій в освітній простір гімназії : методичний посібник / Ж. В. Федірко, Н. В. Дуняшенко. Кропивницький : КЗ «КОІППО імені Василя Сухомлинського», 2020. 80 с. URL: <file:///C:/Users/user/Downloads/24.pdf>

11. Запровадження моніторингових систем оцінювання якості загальної середньої освіти на основі тестових технологій : методичні рекомендації / за ред. О. І. Ляшенка, Ю. О. Жука [електронне видання]. Київ : Педагогічна думка, 2019. 134 с. URL: <file:///C:/Users/user/Downloads/48.pdf>

12. Застосування педагогічної технології «Щоденні 5» у роботі над текстом у початковій школі (1–2 класи) : навчально-методичний посібник / упорядник: Наталія Тіхонова. Кропивницький, 2021. 100 с. URL: <file:///C:/Users/user/Downloads/294.pdf>

13. Індивідуальний підхід до формування і розвитку навички читання молодших школярів : методичний посібник. / Мартиненко В. О. Київ : КОНВІ ПРІНТ, 2020. 104 с. URL: <file:///C:/Users/user/Downloads/390.pdf>

14. Інструментарій оцінювання результатів компетентнісно орієнтованого навчання молодших школярів : методичний посібник / Онопрієнко О. В. Київ : КОНВІ ПРІНТ, 2020. 72 с. URL: <file:///C:/Users/user/Downloads/169.pdf>

15. Кадемія М., Шахіна І. Інформаційно-комунікаційні технології в

навчальному процесі : навч. посіб. Вінниця : ТОВ «Планер», 2011. 220 с. URL: https://dut.edu.ua/uploads/1_741_96203634.pdf

16. Кодекс безпечного освітнього середовища : метод. посіб. / за заг. ред. Цюман Т. П. Київ, 2018. 56 с. URL: <file:///C:/Users/user/Downloads/167.pdf>

17. Контроль освітніх результатів учнів ліцею в умовах інтегрованого навчання : методичний посібник / Ільченко В. Р., Гуз К. Ж., Засекіна Т. М., Ільченко О. Г., Гринюк О. С., Антонюк М. А., Олійник І. М., Білик Н. І., Ляшенко А. Х., Педенко В. П. [Електронне видання]. Київ : КОНВІ ПРІНТ, 2021. 150 с. URL: <file:///C:/Users/user/Downloads/506.pdf>

18. Концепція розвитку педагогічної освіти. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-konceptsiyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti>

19. Красовська О. О., Сойко І. М., Міськова Н. М., Хом'як О. А., Шкабаріна М. А. Педагогічна практика в початкових класах закладів загальної середньої освіти : метод. реком. до проходження практики для здобувачів освітньої програми «Початкова освіта» другого (магістерського) рівня вищої освіти, галузі знань 01 Освіта / Педагогіка, спеціальності 013 Початкова освіта. Рівне, 2023. 68 с.

20. Красовська О. О. Теорія і практика професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи у галузі мистецької освіти засобами інноваційних технологій : монографія. Рівне : Видавець О. Зень. 2017. 480 с.

21. Медіаосвіта в школі та на уроці: Основи і приклади / Тулодзєцький Г., Герціг Б., Графе С. / за загал. ред. В. Ф. Іванова ; пер. з нім. В. Климченка. Київ : Академія української преси, Центр вільної преси, 2020. 405 с. URL: <file:///C:/Users/user/Downloads/148.pdf>

22. Мобільні технології в школі: посіб. для вчителів / І. А. Патрушева, О. М. Гера, Н. В. Діденко, Л. А. Павлюк, О. Л. Сафроненко. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2019. 175 с. URL: <file:///C:/Users/user/Downloads/458.pdf>

23. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої освіти. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>

24. Навчально-методичний посібник «Нова українська школа: методика навчання інтегрованого курсу «Мистецтво» у 1–2 класах на засадах компетентнісного підходу» / Масол Л. М. Київ : Генеза, 2019. 208 с.: іл. URL: <http://surl.li/htlpz>

25. Навчально-методичний посібник «Нова українська школа: методика навчання інтегрованого курсу «Мистецтво» у 3–4 класах закладах загальної середньої освіти на засадах компетентнісного підходу» / Масол Л.М. Київ : Генеза, 2020. 160 с. URL: [file:///C:/Users/user/Downloads/186%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/user/Downloads/186%20(1).pdf)

26. Навчально-методичний посібник «Нова українська школа: методика навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у 1–2 класах закладів загальної середньої освіти на засадах компетентнісного підходу» / Гільберт Т.Г., Тарнавська С. С, Павич Н. М. Київ : Генеза, 2019. 256 с. URL: <http://surl.li/ckqjc>

27. Навчально-методичний посібник «Нова українська школа: методика навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у 3-4 класах закладів загальної середньої освіти на засадах компетентнісного підходу / Гільберт Т.Г., Тарнавська С.С., Хитра З.М., Павич Н. Київ : Генеза, 2020 240 с. URL: <file:///C:/Users/user/Downloads/185.pdf>

28. Нова українська школа: методика навчання математики у 1–2 класах закладів загальної середньої освіти на засадах інтегративного і компетентнісного підходів : навчально-методичний посібник / Скворцова С. О., Онопрієнко О. В. Харків : Вид-во “Ранок”, 2019. 352 с. URL: <http://surl.li/hukee>

29. Нова українська школа: методика навчання математики у 3–4 класах закладів загальної середньої освіти на засадах інтегративного і компетентнісного підходів : навч.-метод. посіб. / С. О. Скворцова, О. В. Онопрієнко. Харків : Вид-во «Ранок», 2020. 320 с. URL: <file:///C:/Users/user/Downloads/122.pdf>

30. Нова українська школа: організація взаємодії з батьками учнів початкової школи : навчально-методичний посібник / Бабко Т. М., Банах О. В., Вознюк А. В., Коломоєць Г. А., Кудрик Л. Г., Мельник О. М. Київ : Видавничий дім “Освіта”, 2020. 208 с. URL: <file:///C:/Users/user/Downloads/181.pdf>

31. Нова українська школа: poradnik dla vchitelja : навч.-метод. посіб. / за заг. ред. Н. Бібік. Київ : Літера ЛТД, 2018. 160 с. URL: <https://mon.gov>.

ua/storage/app/media/news/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8/2018/12/12/11/20-11-2018rekviz.pdf

32. Нова українська школа: розвиток критичного мислення в учнів початкової школи : навчально-методичний посібник / Пометун О. І. Київ : Видавничий дім Освіта”, 2020. 192 с. URL: [file:///C:/Users/user/Downloads/178%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/user/Downloads/178%20(1).pdf)

33. Нова українська школа: теорія і практика формування емоційного інтелекту в учнів початкової школи : навчально-методичний посібник / Котик Т. М. Тернопіль : Астон, 2020. 192 с. URL: [file:///C:/Users/user/Downloads/179%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/user/Downloads/179%20(1).pdf)

34. Організація освітнього процесу із застосуванням технологій дистанційного навчання (з досвіду роботи педагогів Кіровоградської області) : методичні рекомендації / за заг. ред. Ольги Литвиненко Кропивницький : КЗ «КОІППО імені Василя Сухомлинського», 2021. 72 с. URL: <file:///C:/Users/user/Downloads/463.pdf>

35. Початкова школа: виховання на цінностях. Частина І. Національно-патріотичне виховання на уроках літературного читання : методичний посібник / упорядники: Л. Ткаченко, О. Романюк, А. Ткаченко. Біла Церква, 2017. 183 с. URL: [file:///C:/Users/user/Downloads/49%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/user/Downloads/49%20(1).pdf)

36. Початкова школа: виховання на цінностях: збірник виховних справ / упорядники : Л. П. Ткаченко, А. О. Ткаченко, О. В. Романюк. Біла Церква : КВНЗ КОР «Академія неперервної освіти», 2017. 88 с. URL: [file:///C:/Users/user/Downloads/50%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/user/Downloads/50%20(1).pdf)

37. Протидія булінгу в закладі освіти: системний підхід : методичний посібник / Андрєєнкова В. Л., Мельничук В. О., Калашник О.А. Київ : ТОВ «Агентство Україна», 2019. 132 с. URL: <file:///C:/Users/user/Downloads/274.pdf>

38. Професійний стандарт «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1143732-18>

39. Реалізація наскрізної змістової лінії «Громадянська відповідальність» у шкільній природничо-математичній освіті : навчально-методичний посібник /

уклад. : Буряк О. О., Кечик О. О., Лисенко Н. І. Харків : «Друкарня Мадрид», 2018. 194 с. URL: <file:///C:/Users/user/Downloads/240.pdf>

40. Селевко Г. Сучасні освітні технології: навч. посібн. URL: <https://studfiles.net/preview/5765122/>

41. STEM – світ інноваційних можливостей : науково-методичний посібник / уклад. : Буряк О. О. та ін. Харків : Друкарня Мадрид, 2019. 64 с. URL: [file:///C:/Users/user/Downloads/203%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/user/Downloads/203%20(1).pdf)

42. Сучасні методи групової роботи з учнями : наук.-метод. посіб. / укладачі : Буряк О. О., Кечик О. О. Харків : Друкарня Мадрид, 2020. 103 с. URL: <file:///C:/Users/user/Downloads/192.pdf>

43. Теорія і практика професійної підготовки майбутніх педагогів закладів дошкільної освіти та початкової школи в умовах ступеневого навчання : монографія / авт. кол.: В. Є. Борова, Л. В. Ілюк, О. Ф. Кирилович, О. О. Красовська, Н. С. Максимчук, Н. М. Міськова, І. М. Сойко, О. А. Хом'як, М. А. Шкабаріна та ін. ; за заг. ред. О. О. Красовської. Рівне : О. Зень, 2021. 520 с.

44. Шляхи упровадження технології «змішане навчання» в закладах загальної середньої освіти» (з досвіду роботи вчителів німецької мови закладів загальної середньої освіти Кіровоградської області) / укл.: Кендюхова А. А., Гринюкова Р. А. ; за загальною редакцією Кендюхової А. А. Кропивницький : КЗ «КОІППО імені Василя Сухомлинського», 2021. 50 с. URL: [file:///C:/Users/user/Downloads/445%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/user/Downloads/445%20(1).pdf)

45. Формувальне оцінювання в освітньому процесі початкової школи : навчально-методичний посібник. Видання 2-е, перероблене та доповнене / автори-укладачі : Н. Б. Ларіонова, Н. М. Стрельцова. Харків : Друкарня Мадрид, 2020. 83 с. URL: <file:///C:/Users/user/Downloads/190.pdf>

46. Формування і розвиток навичок письма молодших школярів на засадах диференційованого підходу : методичний посібник. / Прищепа О. Ю. Київ : КОНВІ ПРІНТ, 2020. 72 с. URL: <file:///C:/Users/user/Downloads/174.pdf>

47. Формування у молодших школярів умінь створювати власні висловлювання на уроках літературного читання : методичні рекомендації /

Вашуленко О. В. Київ : Педагогічна думка, 2020. 71 с. URL: <file:///C:/Users/user/Downloads/144.pdf>

48. Черешнюк І. Використання медіатехнологій в початковій школі : метод. рекомендації. 2016. 134 с. URL: <http://www.osvita-verh.dp.ua/files/2016/Media.pdf>

ДОПОМІЖНА

1. Вашуленко М. С. Українська мова. Буквар : підруч. для 1 кл. закладів загальної середньої освіти : у 2-х частинах. Ч 1. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2018. 112 с.

2. Вашуленко М. С. Українська мова. Буквар : підруч. для 1 кл. закладів загальної середньої освіти : у 2-х частинах. Ч 2. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2018. 112 с.

3. Вашуленко М. С. Українська мова та читання : підруч. для 2 класу закладів загальної середньої освіти : у 2-х частинах. Ч. 1. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2019. 144 с.

4. Вашуленко М. С. Українська мова та читання : підруч. для 2 класу закладів загальної середньої освіти : у 2-х частинах. Ч. 2. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2019. 144 с.

5. Волощенко О., Козак О. Інтеграція медіаграмотності в навчальний предмет «Я досліджую світ» : навчально-методичний посібник. Київ : Академія української преси, Центр вільної преси, 2020. 36 с.

6. Волощенко О. В. Я досліджую світ : підруч. для 2 кл. закл. загал. серед. освіти : у 2-х частинах. Ч. 1 / О. В. Волощенко, О. П. Козак, Г. С. Остапенко. Київ : Світич, 2019.

7. Волощенко О. В. Я досліджую світ : підруч. для 3 кл. закл. загал. серед. освіти : у 2-х частинах. Ч. 1 / О. В. Волощенко, О. П. Козак, Г. С. Остапенко. Київ : Світич, 2020.

8. Гільберг Т. Г. Я досліджую світ : підруч. для 3-го кл. закл. заг. серед. освіти : у 2-х ч. Ч. 1 / Гільберг Т. Г., Тарнавська С. С., Грубіян Л. В., Павич Н. М. Київ : Генеза, 2020. С. 34.

9. Гайдамака О. В. Пріоритети початкової загальної мистецької освіти. *Мистецтво та освіта*. 2018. №1 (87). С. 12–16. URL: <http://artedu.com.ua/index.php/adm/issue/view/8>
10. Гайдамака О. В. Теоретико-методичні орієнтири навчання мистецтва учнів закладів загальної середньої освіти на засадах компетентнісного підходу. *Мистецтво та освіта*. 2020. № 3 (97). С. 22–26. URL: <http://artedu.com.ua/index.php/adm/issue/view/46>
11. Дистанційні технології в освіті : збірник науково-методичних рекомендації щодо організації виховання, навчання та розвитку учасників освітнього процесу під час карантину / під ред. Ю. О. Бурцевої, Д. В. Малєєва. Краматорськ : Відділ інформаційно-видавничої діяльності, 2020. 95 с.
12. Запровадження елементів STEAM-технологій в освітній простір гімназії : методичний посібник / укладачі Ж. В. Федірко, Н. В. Дуняшенко. Кропивницький : КЗ «КОІППО імені Василя Сухомлинського», 2020. 80 с.
13. Збірник матеріалів «STEM-тиждень – 2020» / укладачі: Василяшко І. П., Патрикєєва О. О., Булавська Л. Г. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2020. 335 с.
14. Іскра Л. В. Формування миротворчих поглядів учнів загальноосвітньої школи : метод. реком.. Рівне : РДГУ, 2014. 103 с.
15. Іскра Л. В. Практична реалізація ідей виховання в дусі миру у навчально-виховному процесі *Молодий вчений*. 2014. № 12 (15). С. 297–300. <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2014/12/69.pdf>
16. Концепція розвитку громадянської освіти в Україні. СХВАЛЕНО розпорядженням Кабінету Міністрів України від 3 жовтня 2018 р. № 710. [Електронний ресурс]. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-shvalennya-konserciyi-rozvitkugromadyanskoji-osviti-v-ukrayini>
17. Красовська О. О, Сойко І. М., Міськова Н. М., Хом'як О. А. Технології підготовки майбутніх учителів початкової школи до застосування проєктного навчання. *Інноваційна педагогіка. Фаховий науковий журнал*. Вип. 49, Том 1 / ПУ «Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій». 2022. С. 138–143. URL: <http://www.innovpedagogy.od.ua/49-1>

18. Красовська О. О. Підготовка майбутніх учителів початкових класів до впровадження інноваційних технологій навчання мистецької освітньої галузі Нової української школи. *Технології організаційно-управлінської та освітньої діяльності в початкових класах Нової української школи в умовах інтеграції України до Європейського Союзу* : монографія / авт. кол. : Красовська О. О., Максимчук Н. С., Міськова Н. М. та ін. ; за заг. ред. О. О. Красовська. Рівне : Видавець О. Зень. 2023. С. 213–249.

19. Методичні рекомендації до організації освітнього процесу в закладах дошкільної, загальної середньої, позашкільної освіти у 2021/2022 навчальному році : інфор.-метод. бюлет. / за заг. ред. І. К. Гіджеліцького ; відпов. за вип. О. А. Кошка. Хмельницький, 2021. 288 с. URL: [file:///C:/Users/user/Downloads/332%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/user/Downloads/332%20(1).pdf)

20. Міськова Н. М. Використання ігрових технологій на уроках математики у початкових класах в умовах реалізації Концепції Нової української школи. *Технології організаційно-управлінської та освітньої діяльності в початкових класах Нової української школи в умовах інтеграції України до Європейського Союзу* : монографія / авт. кол. : Красовська О. О., Максимчук Н. С., Міськова Н. М. та ін. ; за заг. ред. О. О. Красовська. Рівне : Видавець О. Зень. 2023. С. 176–213.

21. Організація освітнього процесу із застосуванням технологій дистанційного навчання (з досвіду роботи педагогів Кіровоградської області) [методичні рекомендації] / за заг. ред. Ольги Литвиненко. Кропивницький : КЗ «КОІППО імені Василя Сухомлинського», 2021. 72 с.

22. Освітня програма початкової освіти «На крилах успіху». URL: <http://gimnasium-267.kiev.ua/files/programa-na-krilah-uspihu.pdf>

23. Освітня програма початкової школи Науково-педагогічного проєкту «Інтелект України». URL: <https://drive.google.com/file/d/1c0UKiIdI1EjKQD247bZ8eZSEqdDszXG1/view>

24. Скворцова С. О. Математика : підруч. для 1 кл. закл. загал. серед. освіти. Харків : Вид-во «Ранок», 2018. 2014 с.

25. Скворцова С. О. Математика : підруч. для 2 кл. закл. загал. серед. освіти. Харків : Вид-во «Ранок», 2018. 2014 с.

26. Скворцова С. О. Математика : підруч. для 3 кл. закл. загал. серед. освіти. Харків : Вид-во «Ранок», 2018. 2014 с.

27. Скворцова С. О. Математика : підруч. для 4 кл. закл. загал. серед. освіти. Харків : Вид-во «Ранок», 2018. 214 с.

28. Сойко І. М. Впровадження інноваційних педагогічних технологій навчання мовно-літературної освітньої галузі в початкових класах Нової української школи. *Технології організаційно-управлінської та освітньої діяльності в початкових класах Нової української школи в умовах інтеграції України до Європейського Союзу* : монографія / авт. кол. : Красовська О. О., Максимчук Н. С., Міськова Н. М. та ін. ; за заг. ред. О. О. Красовська. Рівне : Видавець О. Зень. 2023. С. 136–176.

29. Типова освітня програма початкової освіти під керівництвом О. Я. Савченко. Цикл I (1-2 класи). URL: <https://nus.org.ua/news/opublikuvaly-typovi-osvitni-programy-dlya-1-2-klasiv-nush-dokumenty/>

30. Типова освітня програма початкової освіти під керівництвом Р. Б. Шияна. Цикл I (1–2 класи). URL: <https://nus.org.ua/news/opublikuvaly-typovi-osvitni-programy-dlya-1-2-klasiv-nush-dokumenty/>

31. Типова освітня програма початкової освіти під керівництвом О. Я. Савченко. Цикл II (3–4 класи). URL: <https://nus.org.ua/news/opublikuvaly-typovi-osvitni-programy-dlya-1-2-klasiv-nush-dokumenty/>

32. Типова освітня програма початкової освіти під керівництвом Р. Б. Шияна. Цикл II (3–4 класи). URL: <https://nus.org.ua/news/opublikuvaly-typovi-osvitni-programy-dlya-1-2-klasiv-nush-dokumenty/>

33. Хом'як О. А. Організаційно-технологічні засади інклюзивної освіти в початковій школі. *Технології організаційно-управлінської та освітньої діяльності в початкових класах Нової української школи в умовах інтеграції України до Європейського Союзу* : монографія / авт. кол. : Красовська О. О., Максимчук Н. С., Міськова Н. М. та ін. ; за заг. ред. О. О. Красовська. Рівне : Видавець О. Зень. 2023. С. 249–287.

34. Хом'як О.А. Формування ключових і предметних компетентностей молодших школярів засобами інноваційних технологій навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ». *Технології організаційно-управлінської та освітньої діяльності в початкових класах Нової української школи в умовах інтеграції України до Європейського Союзу* : монографія / авт. кол. : Красовська О.О., Максимчук Н.С., Міськова Н. М. та ін. ; за заг. ред. О.О. Красовська. Рівне : видавець О. Зень. 2023. С. 287–324.

35. Цимбалару А.Д. Нова українська школа: освітній простір учня початкової школи : навч.-метод. посібник. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2020. 160 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

<http://www.mon.gov.ua/> – Міністерство освіти і науки України – офіційний сайт

<http://osvita.ua> – Освітній портал «Освіта.UA».

<http://klasnaocinka.com.ua> – Класна оцінка – безкоштовна інформаційна система для шкіл, закладів дошкільної освіти та інших організацій.

<http://ukped.com> – Українська педагогіка.

<http://myeducation.com.ua> – Потужний незалежний освітній ресурс, основною метою якого є допомога у отриманні якісних освітніх послуг кожною людиною протягом життя.

ДОДАТКИ

Додаток 1

Обов'язки адміністрації школи

Директор школи (його заступник):

1. Забезпечує відповідні умови для проходження студентом педагогічної практики.
2. Знайомить студента зі школою, завданнями навчально-виховної роботи, складом учителів, із документацією школи, її навчально-матеріальною базою, з роботою педагогічною ради, методичних об'єднань, батьківського комітету.
3. Відвідує (вибірково) уроки та позакласні заходи, які проводить студент-практикант і бере участь у їх обговоренні.
4. Проводить нараду на початку та в кінці педагогічної практики.

Обов'язки вчителя початкових класів

1. Знайомить студента зі складом класу, його активом, завданнями, планом навчально-виховної роботи.
2. Створює студентіві умови для вивчення документації школи, класу (планування, обмін, звітність).
3. Знайомити студента з досвідом проведення уроків та позакласних виховних заходів, форм роботи з батьками.
4. Консультує студента щодо написання робочого плану, конспектів уроків і виховних заходів.
5. Дає аналіз і оцінює якість проведення уроків і позакласних заходів.
6. Несе відповідальність за техніку безпеки при проведенні усіх форм навчально-виховної роботи.
7. Бере участь у засіданні педради школи, дає відгук і оцінку про роботу студента-практиканта.

Основні положення характеристики

освітньої діяльності

студента-практиканта заочної форми навчання

1. Якість проведення уроків та позакласних виховних заходів.
2. Ставлення студента-практиканта до своїх обов'язків.
3. Рівень теоретичних і методичних знань.
4. Уміння вивчати і на цій основі працювати з учнівським колективом (діагностичні, організаційні, прогностичні та інші здібності).
5. Оцінка особистості практиканта (дисциплінованість, увічливість, такт, винахідливість, кмітливість, культура педагогічного спілкування тощо).
6. Участь у громадському житті.
7. Загальні висновки щодо професійної готовності студента до професійної роботи в школі.
8. Пропозиції щодо поліпшення підготовки вчителя початкових класів у педагогічному університеті (на що звернути увагу, які предмети вивчати поглиблено, які додатково).
9. Рівень професійної спрямованості майбутніх учителів, їх соціальної активності (інтерес до педагогічної професії, любов до дітей, відповідальне та творче ставлення до педагогічної діяльності тощо).
10. Характеристику підписує директор школи та засвідчує печаткою закладу освіти.

**Зразок оформлення характеристики
освітньої діяльності студента-практиканта
заочної форми навчання
Характеристика**

*студентки-практикантки групи
ПОАз- 2324 М факультету початкової
освіти та мистецтва
Дрогобицького державного педагогічного
університету імені Івана Франка
(прізвище, ім'я, по батькові)*

Студентка (прізвище, ім'я, по батькові) проходила педагогічну практику в ЗОШ І-ІІІ ст.. № ___ з ___ вересня до ___ жовтня 20__ року. Працювала під керівництвом учителя _____ і виконувала обов'язки класного керівника в _____ класі.

Практикантка добросовісно ставилася до своїх обов'язків, зарекомендувала себе старанним і відповідальним учителем.

Творча, ініціативна, її уроки вирізнялися продуманою структурою, науковістю, чітко поставленими завданнями і метою. Основні риси її педагогічної майстерності – вміння цікаво, дохідливо подати програмовий матеріал, невимушено спілкуватися з дітьми, постійно прищеплювати вихованцям інтерес до знань і навичок самоосвіти. Ефективно реалізувати всі принципи розвиваючого навчання шляхом добору задач і вправ, що потребують творчого мислення. На різних етапах уроків використовувала ТЗН, роздавальний і дидактичний матеріал, різноманітне унаочнення, яке часто виготовляла самотужки. Багато уваги приділяла фронтальним, груповим, диференційованим

формам роботи. Практикувала нестандартні прийоми навчання. На уроках вмiло використовувала елементи гри, як засiб проблемної ситуацiї.

Розвивала самостiйнiсть, iнiцiативну творчiсть школярiв на уроках i у позакласнiй роботi iї виховнi знання буди наповненi любов'ю до України, iї мови, народу, з метою формування нацiональної свiдомостi учнiв. Широко вивчала з дiтьми побут, традицiї, обряди українського народу.

Студентка знає дитячу психологiю та педагогiчну дидактику.

Користувалася авторитетом учнiв та iїх батькiв.

Вона тактовна, правильно реагувала на зауваження.

Педколектив школи вважає, що практику студентки (прiзвище та iнiцiали) можна оцiнити балом (оцiнка) «_____».

Директор школи

Пiдпис

Прiзвище та iнiцiали

Дата

Печатка школи

**Схема психолого-педагогічної характеристики
класного колективу**

1. Склад класу за віком, національністю і статтю.
2. Актив класу. Наявність у нього авторитету серед учнів. Характеристика активістів.

3. Стан згуртованості та організованості класу. Вміння розподіляти між собою роботу та обов'язки. Вміння підкорятися розпорядженням уповноважених осіб. Критика та самокритика в колективі. Стан дисципліни в класі. Випадки порушення дисципліни та їх характерні причини. Стосунки між учнями класу. Наявність малих груп, основа їх виникнення та ступінь зацікавленості справами колективу. Характер і спрямованість товаришування і дружби.

4. Моральні переконання та ідеали учнів. Інтерес до суспільно-політичних подій і соціальних проблем в нашій країні та за кордоном. Почуття національної гідності.

5. Успішність класу. Загальний показник успішності класу з навчальних предметів. Ставлення до окремих навчальних предметів і вчителів. Взаємодопомога у навчанні. Дисципліна на уроках. Негативні моменти в навчальній діяльності (списування, шпаргалки, підказування). Невстигаючі учні, причини їх неспішності.

6. Громадська робота класу. Інтерес класу до загальношкільного життя та участь в ньому. Види праці та характер її виконання класом. Громадські обов'язки учнів.

7. Світогляд учнів. Їх загальний розвиток. Цікавість до мистецтва, літератури та спорту. Форми її вияву. Культура мови.

8. Культура поведінки учнів у школі та поза нею. Ставлення до батьків, вчителів і товаришів.

9. Висновки (характеристика рівня розвитку класного колективу; основні недоліки в організації життя колективу та стосунки між його членами, шляхи їх подолання; можливість використання колективу для виховного впливу на окремих учнів; рекомендації для подальшої роботи щодо організації і згуртування класного колективу).

Схема психолого-педагогічної характеристики учня

1. Вік, клас, членство в дитячих організаціях. Склад сім'ї, професія батьків, умови сімейного виховання до теперішнього часу та тепер.

2. Навчальна діяльність. Допитливість і зацікавленість при вивченні предметів.

3. Свідомість і активність в навчальній діяльності (логічність мислення, властивості пам'яті, спостережливість і ін.)

4. Уважність і охайність учня при виконанні різних навчальних справ.

5. Систематичність, сумлінність, охайність виконання домашнього завдання.

6. Вияв ініціативи, самостійності, дисциплінованості, витримки, наполегливості та ін. якостей у навчанні.

7. Працьовитість, сумлінність або ледарство, недбалість у трудовій діяльності.

8. Зацікавленість і захопленість окремими трудовими справами.

9. Свідомість і активність у трудовій діяльності.

10. Вольові якості під час трудової діяльності.

11. Комунікабельність учня.

12. Взаємини з товаришами та старшими людьми : чесність та справедливість, вимогливість та взаємодопомога, самостійність, чутливість, повага, ввічливість, байдужість, незалежність, почуття товариства та дружби, доброта, егоїзм.

13. Почуття обов'язку, відповідальність перед школою.

14. Почуття власної гідності, впевненість у собі, скромність чи навпаки, хвалькуватість, сором'язливість, нерішучість.

15. Самокритичність, вимогливість до себе, образливість, витримка, наполегливість, завзятість або вияв протилежних рис.

Характеристика закінчується висновком про можливі напрями і засоби подальшого виховання характеру учня та про індивідуальний підхід з розрахунком особливостей його характеру на уроках та позакласних заняттях.

Підпис _____

Характеристика погоджена

Класний керівник класу _____

Представник кафедри психології _____

Бали _____

ПРОГРАМА

вивчення особистості учня студентами-практикантами

Розділ 1. Загальні відомості про учня

1. ПІБ, вік, клас, домашня адреса, навчальна успішність на (основі анкети).

2. Сімейні умови: склад сім'ї, обов'язки учня у сім'ї, атмосфера у сім'ї (на основі анкети).

3. Вікові особливості учня (випереджує вік, норма, відстає від вікової норми: у чому це проявляється).

4. Ситуація розвитку у сім'ї:

- соціальна: статус батьків, матеріальне становище; наявність чи перебуває хтось із батьків за кордоном;

- психологічна: психічне здоров'я батьків;

- соціально-психологічна: стосунки у сім'ї, особливості спілкування, місце учня у системі сімейних стосунків;

- моральна атмосфера: моральні норми, цінності, ідеали, традиції; яких дотримуються усі члени сім'ї; моральне здоров'я батьків;

- духовна атмосфера: реалізація вартостей: віра, надія, любов, вірування; роль батьків у розвитку духовності учня; духовне здоров'я батьків;

- педагогічна: особливості сімейного виховання, стилі та технології виховання.

5. Особливі обставини: стан здоров'я, особливі потреби учня, фізичні та душевні травми у дитинстві (встановити у довірливій співбесіді з класним керівником та учнем).

Висновок про оптимальність-неоптимальність ситуації розвитку. У чому є оптимальність, а в чому неоптимальність.

Розділ 2. Особистісна сфера учня

2.1. Розвиток самосвідомості, зокрема:

1. Особливості Я:

- сила Я, цілісність;

- уявлення про себе (Я-ідеальне, Я-реальне, Я-минуле, Я-теперішнє, Я-майбутнє);
- сукупність настанов щодо себе;
- особливості самооцінки (стійка, завищена, занижена, нестійка). Оцінка себе (висока, низька);
- рівень домагань (високий, низький, стійкий, нестійкий), сфери домагань (високих, низьких);
- соціальні очікування (хто для нього є авторитетом);
- впевненість у власних силах, знання власних переваг та їх використання (на основі спостереження та анкети);

Висновок про розвиток самосвідомості учнів. Наскільки є здоровим Я? Чи відповідає рівень розвитку самосвідомості віку.

2.2. Спонукальна сфера учня:

- 1) духовні та моральні ідеали, цінності, норми; духовні потреби (вірування, сумління, надії, релігійна віра, любов);
 - 2) головні потреби (усвідомлювані і неусвідомлювані);
 - 3) психологічні потреби (в безпеці, захисті, у спілкуванні);
 - 4) соціально-психологічні потреби (в самоствердженні, самореалізації, самовираженні);
- конкретні мотиви (інтереси, звички, цілі, наміри, ідеали);
 - настанови щодо світу, інших людей, самого себе.

Висновок про спрямованість спонукальної сфери (егоїстична, гуманістична, групова). Основні інтереси, потреби, цінності, ідеали, конструктивні та деструктивні моменти.

2.3. Особливості емоційно-вольової сфери учня

1. Особливості вияву емоцій.
2. Форми і зміст переживань, емоцій. Переважальні емоції. Здатність до регулювання емоцій.
3. Почуття: розвиток окремих видів почуттів.
4. Емоційна спрямованість. Типові переживання учня та їх причини.

5. Розвиток волі. Охарактеризувати основні вольові якості.

6. Особливості контролю власних дій (на основі спостереження).

Висновок про особливості емоційно-вольової сфери.

Розділ 3. Пізнавальна діяльність учня: на основі схеми спостереження.

Розвиток інтелекту:

- розвиток відчуттів;
- сприймання, спостережливність;
- розвиток уваги;
- розвиток пам'яті (види, властивості);
- розвиток мислення (засвоєння дії, види мислення);
- розвиток уяви;
- індивідуальні особливості розвитку інтелекту;
- когнітивні та пізнавальні стилі;
- пізнавальні інтереси.

Висновок про розвиток інтелектуальної сфери.

Розділ 4. Соціальна сфера учня та його життя.

4.1. Особливості діяльності та поведінки учня: активність, організованість, наполегливість у виконанні складних завдань (на основі спостереження).

4.2. Спілкування та взаємодія з навколишніми: прагнення спілкування, ініціативність у процесі спілкування; поведінка у конфлікті (на основі спостереження).

4.3. Ставлення учня до навколишніх (ровесників, батьків, вчителів, старших людей): прагнення до домінування, товариськість, толерантність. вияв поваги (на основі спостереження та анкети). Товариші учня.

4.4. Стосунки з оточенням. Доброзичливі-недоброзичливі, відкриті-невідкриті

4.5. Статус учня в класі (групі): популярність, кількість друзів серед однокласників, ставлення до нього однокласників, авторитетність серед однокласників (на основі схеми спостереження та анкети).

4.6. Особливості навчальної діяльності. Ставлення до навчальної діяльності:

вчасність. Ретельність та самостійність виконання домашніх завдань, зацікавленість певними предметами та ін. (на основі анкети).

4.7. Життя учня поза школою. Хобі та позашкільна діяльність учня: відвідування гуртків, секцій, участь у громадському житті класу, школи, мікрорайону (на основі анкети).

4.8. Уявлення про майбутню професію, досягнення, мрії (на основі анкети).

Висновок про соціальну сферу та життя учня.

Висновки та рекомендації

1. Загальні висновки про вікові та індивідуальні особливості учня.
2. Рекомендації щодо стимулювання особистісного розвитку учня та вдосконалення його виховання.
3. Шляхи вдосконалення навчальної діяльності.
4. Шляхи оптимізації психологічної, соціально-психологічної, моральної та духовно-ситуації розвитку учня.
5. Шляхи оптимізації життя учнів (запропонувати заняття).

Критерії оцінювання складеної характеристики:

1. Самостійність у складанні характеристики.
2. Висвітлення усіх аспектів схеми вивчення особистості учня;.
3. Наявність у характеристиці особистості учня прикладів, які ілюструють рівень вияву певної якості та обґрунтують висновки.
4. Структура характеристики (логічність та послідовність, відповідність запропонованому алгоритму, наявність додатків анкет);.
5. Обсяг та оформлення характеристики.
6. Відсутність списувань та плагіату з Інтернету.

Критерії оцінювання характеристики учня

10–8 балів:

1. У характеристиці реалізовані всі пункти схеми-характеристики.
2. Використано 3–4 емпіричні методи дослідження учня.
3. Схарактеризовано всі сторони особистості (самосвідомість, спонукальна, інтелектуальна та емоційно-вольова сфери, особливості темпераменту, здібностей та характеру).
4. Схарактеризовано соціальну ситуацію розвитку, вольові новоутворення та особливості різних видів діяльності.
5. Сформульовано 5–6 висновків, що стосуються індивідуальних особливостей та рівня розвитку особистості.
6. Сформульовані 5–6 пунктів практичних рекомендацій, що стосуються забезпечення педагогічних умов та перспектив розвитку особистості учня.

7–4 бали:

1. У характеристиці відбито лише основні пункти плану.
2. Використано 1–2 емпіричні методи емпіричного дослідження.
3. Схарактеризовано не всі сторони особистості.
4. Дано не повний аналіз соціальної ситуації розвитку, вікових новоутворень та особливості різних видів діяльності.
5. Висновки мають неконкретний характер.
6. Практичні рекомендації не конкретні.

3–1 бали:

1. Зміст характеристики не відповідає схемі.
2. Не використано емпіричних методів дослідження.
3. Схарактеризовано не всі сторони особистості.
4. Не представлено аналіз соціальної ситуації розвитку та особливостей основних видів діяльності.
5. Висновки та рекомендації формальні.

**Програма та методи вивчення учнівського класу
(схема характеристики учнівського класу)**

1. Загальні відомості про школу, до складу якої входить клас. Де розташована школа, санітарно-гігієнічні умови. Як впливає школа на життя села, району, міста.

2. Загальні відомості про класний колектив та історія його формування:

- кількість учнів, склад класу за віком і статтю;
- коли сформувався колектив, чи було злиття з іншими колективами, зміна класних керівників;
- вплив соціального оточення, батьків (загальна характеристика умов сімейного виховання, ставлення до школи), громадськості, шефів, спонсорів на формування учнівського колективу.

3. Керівництво та організація класного колективу

3.1. Організує ядро класу, його актив. Староста і його робота. Аналіз престижу і соціальних ролей. Характеристика активістів (ініціатива, самостійність і наполегливість, вимогливість до себе та інших, авторитет серед товаришів і на чому він заснований, організаторські здібності, турбота про окремих товаришів, ставлення до громадської думки). Аналіз конкретних фактів поведінки і впливу їх на колектив. Наявність у колективі неофіційних “лідерів”, характер їх впливу на клас, причини цього впливу, ставлення до “лідерів” активу класу і наявність “відкинутих”, причини ізоляції та можливі шляхи зміни ставлення до них товаришів.

3.2. Характеристика членів колективу, які користуються симпатіями. Взаємовідносини в середині колективу, якісна і кількісна характеристика міжособистісних стосунків, наявність суспільно значущих цілей, рівень згуртованості членів колективу, наявність чи відсутність мікрогруп, їх внутрішня основа і ступінь зацікавленості спільними справами класу, психологія взаємовідносин у мікрогрупах, вияв взаємної вимогливості, чуйності, товариської

турботи, взаємодопомоги і поваги. Критика і самокритика у колективі. Особливості взаємовідносин між хлопчиками та дівчатами. Характер дружби і товаришування, прояви товариськості і дружби між окремими членами колективу, їх внутрішня основа. Прояви альтруїзму, гуманізму та морального ставлення у класі. Вплив групи на екзистенційні переживання особистості (віри, любові, свободи, відповідальності). Емоційний “комфорт” і “дискомфорт” окремих членів колективу. Громадська думка в колективі. Роль колективу у формуванні особистості учнів, аналіз конкретних прикладів його впливу на особистість.

3.3. Особистість класного керівника та його вплив на колективне життя класу (освіченість, ерудиція, знання психології учнів, їх інтересів тощо). Ставлення колективу до класного керівника, його авторитет серед учнів.

3.4. Стан дисципліни у колективі і культура поведінки учнів (норми поведінки, навички і звички соціальної поведінки). Психологічні, соціальні моральні та духовні групові норми.

4. Зміст і характер колективної діяльності

4.1. Навчальна діяльність: загальна характеристика успішності, мотиви навчальної діяльності, боротьба класу за високу успішність, наявність контролю за успішністю окремих учнів, вимоги до них класного керівника, активу класу і всього колективу. Взаємодопомога, її форми та організація. Дисципліна класу у навчальній діяльності (на уроках та у виконанні домашніх завдань). Негативні моменти у навчальній роботі (підказки, списування). Дисципліна на перервах, хто частіше порушує її, які засоби виховання застосовують учителі.

4.2. Зміст та форми позанавчальної діяльності (життя класу поза навчальними заняттями, інтерес до сучасних подій, музики, мистецтва, літератури, спорту, колекціонування та ін., форми виявлення цього інтересу (читацькі конференції, відвідування театру, кіно, їх обговорення, художня творчість, ігри, дозвілля тощо). Участь класного колективу в загальношкільному житті. Суспільно корисна праця та її місце у позакласному житті колективу, прояви свідомої дисципліни у суспільно-корисній праці, професійна спрямованість учнів.

5. Масовидні соціально-психологічні явища в колективі.

Переважаючий настрій (мажорний, мінорний, спокійно-діловий, напружено-нервовий), кого і що наслідують учні, їх ідеали, мрії, дух змагання в житті колективу, вплив на учнів моди як соціального явища, аналіз фактів колективного впливу на переконання, негативні явища в житті колективу (чутки, паніка, негативна заздрість тощо). Деструктивні стосунки: агресія, упередження, обман, егоїзм. Конфліктні стосунки: причини виникнення, динаміка, шляхи врегулювання конфліктів.

6. Робота студента-практиканта в класі. Контакт із класом, зміст і успіхи роботи у колективі. Аналіз власних професійних якостей та шляхів професійного самовдосконалення.

7. Загальні висновки та рекомендації

7.1. Загальна оцінка рівня розвитку (сформованості) учнівського класу.

7.2. Визначення провідних позитивних рис і перелік основних (типових) недоліків організації життя класу та взаємостосунків його членів.

7.3. Поради і рекомендації студента-практиканта щодо поліпшення змісту і організації виховної роботи з даним класним колективом (на адресу вчителів, батьків, учнівських, громадських організацій).

Орієнтовний перелік методик дослідження учнівського класу.

1. Соціометрія.
2. Референтометрія.
3. Методика “Q-сортування: діагностика основних тенденцій поведінки у реальній групі” (автор – В. Стефансон).
4. Шкала прийняття як метод вивчення стосунків (за М. Н. Корнєвим та А. Б. Коваленко).
5. Метод діагностики міжособистісних стосунків (ДМС) Лірі.
6. Тест Томаса.
7. Опитувальник Т. А. Немчина.
8. Діагностика морально-психологічного клімату колективу.

Структура та зміст виховної години

Підготовчий етап. Він включає повідомлення учням теми, основних її питань для попереднього обдумування, доручення окремим з них самостійно підібрати матеріал до теми, залучення учнів до читання літературних творів, статей, журналів, газет, перегляду кінофільмів, спектаклів, телепередач та ін.

1. Вступна частина.

У ній називається тема, мотивується її актуальність і необхідність, вказуються основні питання теми, визначають завдання, які слід вирішити. Вступ, який робить студент, записується в конспекті.

2. Основна частина.

У ній всебічно висвітлюється суть теми, ґрунтовно розкриваються основні питання, доступно пояснюється зміст невідомих понять, наводяться переконливі приклади, які б спонукали учнів до гуманних вчинків, пробуджували позитивні почуття та викликали осудливе ставлення до негативних дій. На цьому етапі переглядаються й аналізуються кіно- і діафільми, репродукції творів видатних художників, прослуховуються фонозаписи, виступають запрошені особи, учні.

Основна частина виховної години класного керівника стисло відображається в конспекті. Тривалість – 35 хв.

3. Заключна частина.

Це короткі висновки та узагальнення на основі матеріалу, що розглядався, стислий аналіз виступів, у разі потреби їх доповнення чи уточнення.

Заключне слово, з яким виступає практикант як класовод, повністю, записується у конспект. Воно триває 5–7 хв.

Зразок оформлення виховного заходу

Перша (титульна сторінка)

Дрогобицький державний педагогічний університет

імені Івана Франка

Факультет початкової освіти та мистецтва

План-конспект

виховного заходу на тему _____ (назва теми)

проведеного в _____ класі _____ № _____

(місце розташування школи)

« _____ » _____ 20__ р.

студентом-практикантом __ курсу

факультету початкової освіти та мистецтва

(прізвище, ім'я студента)

Керівник практики _____

Дрогобич, 20__ рік

Друга сторінка

Мета виховного заходу:

Форма проведення:

Методи проведення:

Засоби проведення (наочні посібники, ТЗН та ін.).

Використані джерела:

Хід проведення заходу (детальний опис змісту, діяльність учнів і вчителя, тощо).

План-конспект виховного заходу підписує класний керівник того класу, у якому проходив виховний захід, а перевіряє й оцінює його керівник педагогічної практики.

Оцінку за проведення виховного заходу і правильне оформлення плану конспекту виставляє у заліковий лист керівник педагогічної практики.

Зразок титульних сторінок звітів

Міністерство освіти і науки України
Дрогобицький державний педагогічний університет
імені Івана Франка
Факультет початкової освіти та мистецтва

ЗВІТ
Про проходження виробничої (педагогічної) практики
у закладах середньої освіти

студента
групи курсу факультету початкової освіти та мистецтва
що проходила педагогічну практику в _____ школі _____ №
міста (села)
області

.....
району
.....

в період з _____ до _____

Керівник педагогічної практики:

.....
(прізвище та ініціали)

Бали (.....)

Оцінка «.....»

.....
(підпис методиста і дата)

Дрогобич, 2024

Зразок титульних сторінок звітів

**Міністерство освіти і науки України
Дрогобицький державний педагогічний університет
імені Івана Франка
Факультет початкової освіти та мистецтва**

**ЗВІТ
Про проходження виробничої (педагогічної) практики
у закладах фахової передвищої та вищої освіти**

студента
групи..... курсуфакультету початкової освіти та мистецтва
що проходила педагогічну практику в ЗОШ №
міста (села)
області

.....
району

.....
в період з _____ до _____

Керівник педагогічної практики:

.....
(прізвище та ініціали)

Бали (.....)

Оцінка «.....»

.....
(підпис методиста і дата)

Дрогобич, 2024

Міністерство освіти і науки України
Дрогобицький державний педагогічний університет
імені Івана Франка
Факультет початкової освіти та мистецтва

ЗВІТНА ДОКУМЕНТАЦІЯ
студентки II курсу групи ПОА – 2226Б
Павленко Оксани Євгеніївни,
яка проходила пропедевтичну практику
у період з _____ до _____ 20 р.

Оцінка за практику:
кількість балів _____
(цифрами і словами)

Керівник практики _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Дрогобич, 2024

Міністерство освіти і науки України
Дрогобицький державний педагогічний університет
імені Івана Франка
Факультет початкової освіти та мистецтва

ЗВІТНА ДОКУМЕНТАЦІЯ

студентки III курсу групи ПОА – 2226Б

Кінаш Оксани Ігорівни,

яка проходила навчально-педагогічну практику

у період з _____ до _____ 20 р.

Оцінка за практику:

кількість балів _____

(цифрама і словама)

Керівник практики _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Дрогобич, 2024

Зразок оформлення конспекту уроку

Конспект уроку з _____

Урок № (за календарним планом)Дата.....

Клас

Тема уроку:

Мета уроку:

Загальноосвітня мета:

.....

.....

Розвивальна мета:

.....

.....

Тип уроку:

.....

Обладнання:

.....

План уроку

1.

2.

3.

4.

Хід уроку

Підготовка до уроку

1. **Мотивація.** Чому цей урок важливий, як він пов'язаний з тим, чого вже навчилися, і з тим, чого будуть навчатися? Які можливості надає урок для розвитку мовлення, мислення?

2. **Завдання уроку.** Розуміння яких проблем буде досягтися? Які дії учнів передбачено?

3. **Передумови.** Що учень має вже знати, що повинен уміти робити для

того, щоб успішно засвоювати урок?

4. **Оцінювання.** Яких доказів того, що учні дійсно навчилися, буде знайдено?

5. **Ресурси та використання часу, необхідного для навчального процесу.**

6. **Групування.** Як мають бути згруповані учні для навчального процесу?

7. **Власне урок.** Актуалізація опорних знань, умінь і навичок учнів.

Підвести учнів до формування запитань і цілей навчання, а також до оцінювання своїх попередніх знань.

8. **Усвідомлення змісту.** Яким чином учні досліджуватимуть міст, як вони будуть відслідковувати усвідомлення змісту?

9. **Рефлексія.** Як можна використати зміст уроку? Спрямування на обмірковування нових знань, запитання, що залишилися, та розв'язання заплутаних моментів.

10. **Закінчення.** Яких результатів треба досягти на уроці? Наскільки бажаним є остаточне розв'язання проблем?

Схема самоаналізу уроку

1. Загальна структура уроку .

Основна дидактична мета уроку: його місце в системі уроків з теми, основні моменти уроку, дозування часу, дотримання основних вимог до оформлення уроку, використання часу на уроці.

2. Реалізація основної дидактичної мети уроку.

Виконання вимог програми, співвідношення матеріалу, поясненого на уроці і даного на самостійну роботу, організація сприйняття, уваги, пізнавального інтересу, організація первинного закріплення матеріалу, перевірка якості знань, використання розділу і програм, вимоги до знань, опитування учнів.

3. Розвивальний аспект уроку.

Залучення учнів до здійснення основних розумових операцій, подолання посильних труднощів, розвиток пізнавальної самостійності й послідовності, науковості, міцності знань.

4. Дотримання основних принципів дидактики.

Принцип наочності, свідомості і активності в роботі вчителя і учнів, доступності та посильності, систематичності і послідовності, науковості, зв'язку теорії з практикою, міцності знань.

5. Методи навчання.

Методи введення нового матеріалу, закріплення і вироблення вмінь і навичок, контролю;

відповідність методів загальної спрямованості навчання дидактичній меті; залежність вибору методів навчання від матеріального забезпечення навчального процесу.

6. Виховний аспект уроку.

Використання виховних можливостей змісту навчального матеріалу, формування світогляду, зв'язок із життям, виховання сумлінного ставлення до

праці, навчання, використання виховної можливості оцінки, виховний вплив особистості вчителя.

7. Вчитель на уроці. Підготовка до уроку,

роль конспекту, види діяльності на уроці, контакт із класом, індивідуальний підхід до учнів, значення предмета, захопленість ним, зовнішній вигляд учителя.

8. Робота учнів на уроці.

Підготовка учнів до уроку, активність на різних етапах уроку, види діяльності, культура мови, дисципліна, ставлення до предмета, динаміка працездатності, моменти найвищої активності, зниження працездатності, їхні причини, рівень сформованості вміння вчитися.

9. Гігієнічні умови уроку.

Приміщення, його основна оснащеність, меблі, дотримання принципу розташування, розклад на день, вплив гігієнічних умов на динаміку працездатності на уроці.

Зміст портфоліо студента-практиканта

I. Розділ відомостей з підготовки до практики

- титульний аркуш (фотографія студента, ПІБ, рік народження, адреса, телефон, ВНЗ, факультет, кафедра, група, методист, дата).

II. Інформаційний розділ (інформація по базі практики):

- робочий зошит студента-практиканта зі звітом, оцінками-відгуками вчителя початкових класів, методистів;

- інформація про школу;
- інформація про клас;
- розклад занять.

III. Методичний розділ

- Плани-конспекти 3 уроків з фахових методик (дидактичні матеріали з наочними посібниками, мультимедійні презентації до занять).

- План-конспект інтегрованого заняття, що включає складову спеціалізації.

- Конспект виховного заходу.
- Конспект виховної години.

IV. Психолого-педагогічний розділ

- Психолого-педагогічна характеристика на клас.

V. Рефлексія і оцінка

- Аналіз занять, відвіданих студентом (до 10).
- Самоаналіз уроку, проведеного студентом.

VI. Розділ підбиття підсумків і оцінка

- Звіт-презентація студента про результати проходження педагогічної практики.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДРОГОБИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені Івана Франка

Факультет початкової освіти та мистецтва

Щоденник пропедевтичної практики №1

студента _____

(прізвище, ім'я, по-батькові)

спеціальність _____

курсу _____ групи _____

Практика проходила з _____ до _____ 20__ р.

ДРОГОБИЧ

Вказівки

до планування роботи студента-практиканта

Студент веде щоденник пропедевтичної практики. У ньому робляться записи, що стосуються освітньої роботи початкової школи загалом, особливості ведення шкільної документації (календарного планування уроків у початкових класах; матеріального обладнання класної кімнати, класного електронного журналу, особових справ, планів позакласної виховної роботи, групи продовженого дня, щоденників та ін.).

Зміст практики
Ознайомлення з документацією вчителя (календарне планування, класні електронні журнали, поурочні плани-конспекти, особові справи учнів).
Ознайомлення з матеріальним обладнанням класної кімнати.
Спостереження за організацією освітнього процесу у початковій школі. Складання аналізу відвіданих уроків.
Визначення рівня сформованості вміння організувати своє робоче місце у 1-2 класах початкової школи.
Ознайомлення студентів із заповненням журналу, щоденника.
Ознайомлення з навчально-методичним забезпеченням початкової школи.
Робота з шкільною документацією.
Ознайомлення з позакласною роботою початкової школи, з планами позакласної виховної роботи.
Підготовка творчого індивідуального завдання.

ПЛАН РОБОТИ ПРАКТИКАНТА НА ПЕРІОД ПРАКТИКИ
Спостереження за освітнім процесом, ознайомлення з нормативними документами

№ з/п	Дата	Види діяльності
1	2	3

Схема запису уроку

Школа _____

Предмет _____

Учитель _____

Клас _____

Тема уроку _____

Дата _____

Зміст уроку

Висновок:

ЗВІТ

про пропедевтичну практику

1. Практику проходив з _____

2. Відвідав _____ уроків.

3. Результати цих занять _____

4. Ознайомився з такими нормативними документами :

5. Виготовив наочні посібники до уроків _____

Висновки студента про практику

Позитивні моменти практики та її недоліки (конкретно)

Підпис студента-практиканта _____ " _____ " _____ 20__ р.

Основними звітними документами з пропедевтичної практики є:

- *щоденник педагогічних спостережень* - зошит, у який студент має занотовувати усю інформацію про свою діяльність. У щоденник мають бути занесені схеми відвіданих уроків та інформація про ознайомлення з нормативними документами. Записи повинні робитися щоденно, бути обґрунтованими і розгорнутими;

- *звіт студента-практиканта*. Стисле повідомлення про виконану студентом роботу за період практики. Оформлюється на аркуші паперу форматом А-4 друкованим текстом, підписується студентом, керівником практики;

- *творче індивідуальне завдання (розробка дидактичного матеріалу до проведення уроків (за вибором студента))*.

Результатом походження пропедевтичної практики студентами III курсу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти є не диференційований залік, що виставляється у кінці V семестру на підсумковій конференції.

Орієнтовна оцінка видів діяльності

№	Види діяльності	Бали
1.	Якість оформлення щоденника педагогічних спостережень	40
2.	Звіт про проходження практики	20
3.	Творче індивідуальне завдання	40
Всього		100

Загальна оцінка з пропедевтичної практики є сумарною оцінкою за видами її діяльності. Якщо один з видів діяльності оцінено в 0 балів, то й загальна оцінка з практики виставляється – 0 балів.

Загальна оцінка з пропедевтичної практики в балах в залікову відомість і залікову книжку заноситься і підписується методистом від кафедри з фаху

Оцінка роботи студента-практиканта

№	Види діяльності	Бали
1.	Якість оформлення щоденника педагогічних спостережень	
2.	Звіт про проходження практики	
3.	Творче індивідуальне завдання	
Загальна оцінка		

Керівник практики _____

" ____ " _____ 20 _ р

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДРОГОБИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені Івана Франка

Факультет початкової освіти та мистецтва

Щоденник пропедевтичної практики № 2

студента _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

спеціальність _____

курсу _____ групи _____

Практика проходила з _____ до _____ 20__ р.

ДРОГОБИЧ

Вказівки до планування роботи студента-практиканта

Студент веде щоденник пропедевтичної практики. У ньому робляться записи про відвідані уроки та позакласні виховні заходи, виховну роботу класу, школи, відвідані батьківські лекторії, тренінги, виховні години, виховні заходи, ранки, свята.

Зміст практики
Вдосконалення умінь та навичок спостереження за освітнім процесом у 3–4-х класах і аналіз його результатів.
Відвідування уроків, навчальних занять у 3–4-х класах, ознайомлення з методикою їх викладання, а також з особливостями спілкування, взаємодією та співпрацею учителя з учнями під час уроку (навчального заняття).
Розробка аналізу уроків, навчальних занять, занять для дитини з ООП за ІІІР, заняття групи продовженого дня.
Аналіз роботи вчителя-асистента. Аналіз індивідуальної програми розвитку учня з особливими освітніми потребами.
Вміння працювати з типовими освітніми програмами, підручниками, посібниками, методичною літературою.
Виготовлення наочних посібників, роздаткового матеріалу.
Розробка індивідуального творчого завдання (лепбук).

II. Виховна робота з класом

Дата	Зміст роботи	Спостереження за виховним процесом, його аналіз

III. Позакласна діяльність студента

Дата	Зміст роботи	Спостереження за виховним процесом, його аналіз

Схема запису уроку

Дата _____
 Школа _____
 Клас _____
 Предмет _____
 Учитель _____
 Тема уроку _____

1	Організаційний	Підготовка учнів до роботи на уроці. Забезпечення умов для навчальної роботи: психологічний настрій учнів, організація робочих місць та інше.	
2	Підготовка учнів до розв'язання завдань уроку	Ознайомлення школярів із завданнями, доведення їх значущості для оволодіння знаннями, засобами діяльності, стимулювання пізнавальних інтересів учнів, актуалізація раніше засвоєних знань.	
3	Засвоєння нового навчального матеріалу	Забезпечення засвоєння школярами знань, оволодіння способами діяльності, їх закріплення	
4	Перевірка засвоєння учнями нового матеріалу	Перевірка розуміння учнями змісту навчального матеріалу, зв'язків між поняттями, явищами, здійснення індивідуальної допомоги	
5	Підбиття підсумків уроку	Узагальнення елементів засвоєних знань, способів діяльності інтелектуального і практичного характеру, представлення певної цілісності.	
6	Домашнє завдання	Інформація про домашнє завдання, інструктаж щодо його виконання	

Висновки керівника практики
(методист від кафедри)

Підпис керівника практики _____ "_____" _____ 20__ р.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДРОГОБИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені Івана Франка

Факультет початкової освіти та мистецтва

Щоденник навчально-педагогічної практики

студента _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

спеціальність _____

курсу _____ групи _____

Практика проводилась з _____ до _____ 20__ р.

ДРОГОБИЧ

Вказівки

до планування роботи студента-практиканта

Студенти III курсу навчально-педагогічну практику проходять у 1–2 класах, де спостерігають за освітнім процесом; аналізують уроки вчителів та своїх колег; проводять пробні уроки та виховні заходи; розробляють дидактичне забезпечення для уроків та навчальних занять.

Зміст практики
Участь у настановчій та підсумковій конференціях.   Ознайомлення зі структурою та діяльністю загальноосвітнього закладу, навчально-методичною роботою у початкових класах.   Відвідування уроків учителів, своїх колег з метою аналізу їх педагогічного досвіду.   Ознайомлення із Державним стандартом початкової освіти.   Опрацювання типових освітніх програм та навчальних планів загальноосвітньої школи.   Ознайомлення з графіком освітнього процесу, розкладом занять.   Співпраця студентів із викладачем та учителями під час підготовки та обговорення занять.
Спостереження за освітнім процесом на уроках (1–2 класи) та ознайомлення з педагогічною діяльністю класоводів, особливостями проведення уроків із різних предметів. Звіт.   Вивчення та аналіз навчально-методичних матеріалів вчителів початкових класів. Вибір методів, прийомів та форм освітньої роботи.   Розробка розгорнутих планів-конспектів та проведення уроків у одному з початкових класів згідно розкладу (1–2 класи).   Серед проведених уроків – 5 залікових, відповідно до освітніх галузей та навчального плану закладу.   <i>Освітні галузі:</i> <i>природнича, соціальна і здоров'язбережувальна, громадянська та історична, технологічна, мистецька (3 уроки); фізкультурна - 2 уроки.</i>   Виготовлення наочних засобів навчання до уроків. Відвідування та аналіз уроків колег.
Організація та проведення виховного заходу в класі. Відвідування та аналіз виховного заходу свого колеги. Проведення індивідуальної виховної роботи з учнями.
Виступ із презентацією результатів освітньої діяльності та участь в обговоренні результатів спостережень та проведення пробних уроків на підсумковій конференції.

II. Позакласна робота із спеціальності

№ з / П	Дата	Тема заходу	Оцінка Оцінка	Підпис	
				Учителя	Методиста
	2	3	4	5	6

Схема запису уроку

Дата _____
Школа _____
Клас _____
Предмет _____
Студент _____
Тема уроку _____

1	<i>Організаційний</i>	<i>Підготовка учнів до роботи на уроці. Забезпечення умов для освітньої роботи: психологічний настрій учнів, організація робочих місць та інше.</i>	
2	<i>Підготовка учнів до розв'язання завдань уроку</i>	<i>Ознайомлення школярів із завданнями, доведення їх значущості для оволодіння знаннями, засобами діяльності, стимулювання пізнавальних інтересів учнів, актуалізація раніше засвоєних знань.</i>	
3	<i>Засвоєння нового навчального матеріалу</i>	<i>Забезпечення засвоєння школярами оволодіння способами діяльності, їх закріплення</i>	
4	<i>Перевірка засвоєння учнями нового матеріалу</i>	<i>Перевірка розуміння учнями змісту навчального матеріалу, зв'язків між поняттями, явищами, здійснення індивідуально</i>	
5	<i>Підбиття підсумків уроку</i>	<i>Узагальнення елементів засвоєних знань, способів діяльності Інтелектуального і практичного характеру, представлення певної цілісності.</i>	
6	<i>Домашнє завдання</i>	<i>Інформація про домашнє завдання, інструктаж щодо його виконання</i>	

Висновок: _____

**Перелік звітної документації, яку повинні підготувати студенти
III курсу після закінчення навчально-педагогічної практики**

Основними звітними документами з пропедевтичної практики є:

- *Щоденник педагогічних спостережень* – зошит, у який студент має занотовувати усю інформацію про свою діяльність. У щоденник мають бути занесені аналізи відвіданих уроків та інші види робіт. Записи повинні робитися щоденно, бути обґрунтованими і розгорнутими.
- *Звіт студента-практиканта*. Стисле повідомлення про виконану студентом роботу за період практики. Оформлюється на аркуші паперу форматом А-4 друкованим текстом, підписується студентом, керівником практики.
- *Дидактичний аналіз уроків* – 4 уроків (Математика, Українська мова, Літературне читання, ЯДС).
- *Творче завдання (розробити лепбук)*.

Контроль та оцінювання практичних умінь і навичок студентів

Оцінка роботи студента-практиканта

№	Види діяльності	Бали
1.	Якість оформлення щоденника спостережень	40 балів
2.	Звіт про проходження практики	10 балів
3.	Дидактичний аналіз уроків	20 балів
4.	Творче завдання	30 балів
		Всього

Керівник практики _____ " ____ " _____ 20 _ р.

*Додаток 18. Зразки звітної документації з виробничої (педагогічної)
практики у закладах фахової передвищої, вищої освіти*

Зразок титульної сторінки

**ДРОГОБИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА**

ФАКУЛЬТЕТ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ ТА МИСТЕЦТВА

ЗВІТНА ДОКУМЕНТАЦІЯ

з виробничої (педагогічної) практики
у закладах фахової передвищої, вищої освіти
студента II курсу другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 013 Початкова освіта

_____ форми навчання

прізвище, ім'я, по батькові

Термін практики _____

Керівник практики _____
посада, науковий ступінь, вчене звання, ПІБ

Дрогобич, 2025

Зразок оформлення першої сторінки індивідуального плану

**ДРОГОБИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА**

ФАКУЛЬТЕТ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ ТА МИСТЕЦТВА

**ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПЛАН ВИРОБНИЧОЇ (ПЕДАГОГІЧНОЇ) ПРАКТИКИ
У ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЦОЇ, ВИЩОЇ ОСВІТИ
магістранта II курсу другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 013
Початкова освіта**

_____ форми навчання
денної, заочної

ПІБ студента

База практики _____
назва навчального закладу, кафедра

Термін практики _____

Орієнтовний зразок індивідуального плану роботи

№п/п	Зміст роботи	Орієнтовний термін виконання	Відмітка про виконання	Примітка
Навчально-методична робота				
1	Ознайомлення з Положенням про організацію освітнього процесу в Мукачівському державному університеті, з посадовою інструкцією асистента кафедри			
2.	Відвідання та аналіз лекційних (семінарських) занять викладачів ПІБ (науковий ступінь, вчене звання, предмет)	<i>Дата</i>	<i>Виконано</i>	
3	Вивчення передових технологій викладацької діяльності			
4	Підготовка конспектів лекцій, семінарських (практичних) до пробних занять			
5	Проведення пробної лекції			
6	Проведення пробного семінарського (практичного) заняття			
7	Розробка розгорнутих конспектів, дидактичних матеріалів та презентацій до залікових занять			
8.	Проведення залікової лекції			
9	Проведення залікового семінарського (практичного) заняття			
10	Спостереження і аналіз залікової лекції колеги-практиканта.			
11	Спостереження та аналіз залікового семінарського (практичного) заняття колеги-практиканта			
Організаційно-виховна робота				

1	Проведення виховних заходів зі студентами, робота помічника куратора			
2	Розробка конспекту залікового виховного заходу			
3	Проведення залікового виховного заходу			
4	Участь у кафедральних та факультетських заходах виховного характеру			
5	Профорієнтаційна діяльність			
Науково-дослідницька робота				
1	Підготовка публікації з актуальних проблем освіти			
2	Проведення експериментального дослідження, аналіз його результатів			
3	Підготовка доповіді з актуальних проблем освіти для участі в науково-методичному семінарі кафедри			
4	Участь у науково-методичній роботі кафедри			

**Орієнтовні види робіт для індивідуального плану роботи
та ведення щоденних записів**

- Ознайомлення із загальним планом проходження асистентської практики.
- Консультація та затвердження індивідуального плану проходження практики.
- Спостереження лекційного заняття з дисципліни.
- Ознайомлення з навчальними планами і робочими навчальними програмами з фахових дисциплін.
- Обговорення та написання аналізу лекційного заняття.
- Консультація з керівником наукової роботи (чи практики) щодо написання публікації на тему: «...».
- Робота в бібліотеці МДУ. Опрацювання бібліографічних джерел для написання публікації.
- Складання плану проведення лекційних, семінарських (практичних) занять з курсу «...»

- Підбір і опрацювання фахової та методичної літератури до лекційних, семінарських(практичних) занять з курсу ... на тему: «...».
- Опрацювання бібліографічних джерел та Інтернет-ресурсів, вивчення публікацій з метою добору матеріалу для виступу на методичному семінарі на тему: «...»
- Консультація з викладачем ... щодо підготовки тестових завдань, педагогічних задач для контролю знань студентів.
- Ознайомлення з планами виховної роботи кураторів академічних груп та студентами групи.
- Консультація та узгодження плану проведення виховної години зі студентами на тему: «...».
- Вивчення та відбір матеріалів до залікового виховного заходу.
- Участь у науково-методичному семінарі «...».
- Аналіз доповідей, повідомлень науково-методичного семінару магістрантами...
- Добір методичної літератури для проведення залікових лекційних, семінарського заняття.
- Підготовка презентацій.
- Виготовлення наочних посібників (макетів плакатів, зразків презентації до практичного заняття).
- Консультація з викладачем щодо проведення практичного заняття.
- Підготовка тестових завдань для контролю знань студентів з курсу...
- Спостереження за проведенням залікового заняття.
- Робота над упорядкуванням наявних документів для звітної документації з практики.
- Відвідання лекційного, практичного заняття магістранта ...
- Робота в бібліотеці, пошук літератури щодо впровадження інноваційних технологій у викладання дисциплін професійного спрямування.
- Підготовка звіту про проходження практики.
- Упорядкування звітної документації щодо проходження практики.

Зразок оформлення титульної сторінки конспектів занять

ФАКУЛЬТЕТ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ ТА МИСТЕЦТВА
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ТА МЕТОДИКИ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

КОНСПЕКТ

лекції (або практичного, семінарського заняття) з

назва дисципліни

проведеного зі студентами _____

спеціальність, освітній ступінь, група

Дата проведення _____

Час та місце проведення: _____

пара, аудиторія

Підготував студент-практикант _____

ПІБ

До проведення заняття допускаю:

Викладач дисципліни _____
підпис посада, науковий ступінь, вчене звання, ПІБ

Керівник практики _____
підпис посада, науковий ступінь, вчене звання, ПІБ

Оцінка: _____
підпис викладача дисципліни

підпис керівника практики

ЛЕКЦІЯ

назва теми

Мета:

Тип лекції: _____

Основні питання лекції

Рекомендована література:

Основна (конкретно вказати: автор, назва, рік видання, сторінки)

Додаткова

Основні поняття та терміни:

ХІД ЛЕКЦІЇ:

I. Вступна частина (до 10 хв.)

- ❖ привітання викладача зі студентами;
- ❖ налагодження зв'язку із пройденим навчальним матеріалом і новою інформацією, визначення її місця і ролі у системі навчального курсу, прогноз подальшого її розгляду;
- ❖ повідомлення теми лекції, навчальних результатів, створення у студентів позитивної установки на її вивчення;
- ❖ визначення основних питань лекції, повідомлення рекомендованої літератури;

II. Основна частина (70–75 хв.)

- ❖ висвітлення кожного питання окремо;
- ❖ показ логічного переходу від одного питання до іншого,
- ❖ здійснення підсумку після кожного етапу;
- ❖ виокремлення питань для бесіди, дискусії чи діалогу, отримання зворотного зв'язку для розвитку інтересу до змісту лекції.

III. Заключна частина (5-10 хв.)

- ❖ здійснення логічних висновків про основні поняття, положення, що розглядаються;
- ❖ визначення характеру підготовки до семінарського заняття, завдань для самостійної роботи студентів із методичним супроводом;
- ❖ подяка студентам за увагу.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ

назва теми

Мета:

Обладнання: таблиці, схеми, графіки, технічні засоби навчання

Питання для обговорення:

Рекомендована література:

Основна (конкретно вказати: автор, назва, рік видання, сторінки)

Додаткова

ХІД ЗАНЯТТЯ

I. Організаційна частина (2–3 хв).

- ♦ привітання викладача зі студентами;
- ♦ виявлення відсутніх;
- ♦ перевірка підготовленості групи до заняття.

II. Мотивація та стимулювання навчальної діяльності студентів (до 5 хв).

- ♦ Повідомлення теми, мети та завдань.
- ♦ Мотивація вивчення теми (бесіда, що передбачає з'ясування значущості теми і її професійноспрямованість).
- ♦ Повідомлення плану заняття

III. Обговорення навчальних питань семінару.

Викладач має подбати про поетапне обговорення питання, що обговорюються під час заняття, сприймання, розуміння, закріплення і застосування студентами вивченої навчальної інформації.

IV. Діагностика правильності засвоєння студентами знань.

V. Підбиття підсумків заняття (до 5 хв).

- ♦ Коротке повідомлення про виконання запланованої мети, завдань заняття (аналіз того, що було розглянуто).
- ♦ Мотивація діяльності групи і окремих студентів, оцінювання їхньої роботи.

VI. Повідомлення домашнього завдання (2–3 хв).

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ

назва теми

Мета:

Обладнання: таблиці, схеми, графіки, технічні засоби навчання

План

Рекомендована література:

Основна (конкретно вказати: автор, назва, рік видання, сторінки)

Додаткова

ХІД ЗАНЯТТЯ

I. Організаційна частина (2 – 3 хв.)

- ♦ привітання викладача зі студентами;
- ♦ виявлення відсутніх;
- ♦ перевірка підготовленості групи до заняття.

II. Мотивація та стимулювання навчальної діяльності студентів (до 5 хв.)

- ♦ Повідомлення теми, мети та завдань.
- ♦ Мотивація вивчення теми (бесіда, що передбачає з'ясування значущості теми та її професійноспрямованість).
- ♦ Повідомлення плану заняття

III. Проведення попереднього контролю знань, умінь і навичок студентів.

IV. Виконання підготовчих та тренувальних завдань з їх обговоренням.

V. Виконання індивідуальних самостійних завдань та їх оцінювання.

VI. Підбиття підсумків заняття (до 5 хв.)

VII. Повідомлення домашнього завдання (2–3 хв.)

СХЕМА ЗВІТУ

Звіт з виробничої практики оформлюється на аркуші формату А-4, комп'ютерна верстка, затверджується печаткою і підписом завідувача закладу загальної середньої освіти.

1. Загальні відомості: Місце, терміни проходження педагогічної практики в закладі загальної середньої освіти; прізвища й ініціали директора, завуча, класовода.

2. Аналітична інформація про виконання індивідуального плану студента-практиканта: Якість самостійно проведених залікових форм роботи з навчальної, методичної та виховної роботи (зазначити, які саме проводили, час проведення, з якої освітньої галузі ДСПО): позитивні та негативні сторони, труднощі, які виникли під час практики, чим обумовлені.

3. Самоаналіз методичного супроводу освітнього процесу закладу загальної середньої освіти: Зміст організаційної, освітньо-виховної діяльності, методичної документації.

4. Власна оцінка результатів проходження практики. Пропозиції щодо організації та проведення практики.

Студент-практикант

_____ (підпис)

_____ (прізвище та ініціали)

Навчально-методичне видання

ПРАКТИКА
в системі професійної підготовки
вчителя початкової школи

Дрогобицький державний педагогічний університет
імені Івана Франка

Редактор
Ірина Невмержицька
Технічний редактор
Ірина Артимко

Здано до набору 26.06.2024 р. Формат 60x90/16. Гарнітура Times. Ум. друк.
арк. 9.25. Зам. 68.

Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка.
(Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру видавців,
виготівників та розповсюджувачів видавничої продукції ДК № 5140 від 01.07.2016 р.).
82100, Дрогобич, вул. Івана Франка, 24, к. 203.